

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
 กรุงเทพมหานคร
 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
 เลขที่ 4623
 วันที่ 9 พ.ค. 2561
 เวลา 14.47 น.

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๓๓๑๕

สำนักนายกรัฐมนตรี
 ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

พฤษภาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติฯ และเอกสารประกอบในเรื่องนี้

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
 ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นเรื่องด่วน ดังที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล บันทึกวิเคราะห์สรุปล
 สาระสำคัญ และเอกสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามมาตรา ๗๗ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วนต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
 รับที่ ๒๕๕/๒๑ วันที่ ๙ / พ.ค. / ๖๑
 เวลา ๑๖.๕๑ ส่ง พ.ร.บ.
 สำนักการประชุม

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
 รับที่ ๑๐ / ๒๕๖๑
 วันที่ ๙ / พ.ค. / ๒๕๖๑
 เวลา ๑๖.๓๒ น.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๕๓ (มัชฌิมา)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘ (m121/D/งาน สนธฯ/ส ส่งสว)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์
ของคนพิการ ให้รวมถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณชน (ยกเลิกมาตรา ๓๒ วรรคสอง (๙)
และเพิ่มมาตรา ๓๒/๔)

(๒) กำหนดให้ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการใช้บังคับ
กับกรณีสิทธิของนักแสดงด้วยโดยอนุโลม (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๓)

เหตุผล

โดยที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีแห่งสนธิสัญญามาร์ราเคช เพื่ออำนวยความสะดวก
ในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการ
ทางสื่อสิ่งพิมพ์ (Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons
Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled) โดยสนธิสัญญาดังกล่าว
กำหนดให้รัฐภาคีบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อให้คนตาบอด
คนพิการทางการเห็น และคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในการ
เข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ สมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการ
ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาดังกล่าว จึงจำเป็นต้อง
ตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๒/๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

พ.ศ. ๒๕๓๗

“มาตรา ๓๒/๔ การกระทำใด ๆ ดังต่อไปนี้ โดยองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับเพื่อประโยชน์ของคนพิการซึ่งไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง

(๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว และได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงตาม (๑) รวมถึงสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับจากองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับในประเทศหรือต่างประเทศ

องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ รูปแบบการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๕๓ให้นำมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๒/๒ มาตรา ๓๒/๓ มาตรา ๓๒/๔ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับแก่สิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม”

ผู้รับสนองพระราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัตินี้ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีแห่งสนธิสัญญามาร์ราเคช เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ (Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled) ซึ่งสนธิสัญญาดังกล่าว กำหนดให้รัฐภาคีบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อให้คนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ให้รวมถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ มีสาระสำคัญเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดให้พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (ร่างมาตรา ๒)

๒.๒ กำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ (ร่างมาตรา ๓ และร่างมาตรา ๔) ดังต่อไปนี้

๒.๒.๑ กำหนดให้คนพิการที่จะได้รับประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ ได้แก่ คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวสติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

๒.๒.๒ กำหนดให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ สามารถทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ แต่งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นต้องได้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว และองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับต้องได้งานนั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย และสามารถนำสำเนาที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงมาเผยแพร่แก่คนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นได้

๒.๒.๓ ต้องไม่เป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร

๒.๒.๔ การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์โดยองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ รวมถึงการเผยแพร่สำเนางานที่ตนจัดทำขึ้นหรือได้รับจากองค์กรอื่น ต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

๒.๒.๕ องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ รูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

๒.๓ กำหนดให้ช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการใช้บังคับกับกรณีสิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม (ร่างมาตรา ๕)

๓. ข้อมูลทางวิชาการประกอบการพิจารณา

๓.๑ กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับหลักการเรื่องช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการ

(ก) ความตกลงระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี

ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ จำนวน ๒ ฉบับ คือ อนุสัญญากรุงเบิร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ฉบับกรุงปารีส ค.ศ. ๑๙๗๑ (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works (Paris Act 1971)) และตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้าหรือความตกลงทริปส์ (Agreement on Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights (TRIPs)) ซึ่งความตกลงระหว่างประเทศทั้ง ๒ ฉบับ ได้บัญญัติให้ประเทศภาคีสามารถกำหนดข้อจำกัดหรือช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ได้ในบางกรณีภายใต้เงื่อนไขว่า ประเทศภาคีต้องกำหนดข้อจำกัดหรือช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีพิเศษบางกรณี โดยไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ตามปกติของงานและไม่ทำให้เสื่อมประโยชน์อันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยไม่มีเหตุอันสมควร (Article 9 ของอนุสัญญากรุงเบอร์น และ Article 13 ของคสามตกลงทริปส์)

(ข) สนธิสัญญามาร์ราเคช เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้วสำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์

ประเภทงานได้กำหนดความหมายในข้อ ๒ (เอ) “งาน” หมายความว่า งานวรรณกรรมและศิลปกรรมตามความหมายของ ข้อ ๒ (๑) แห่งอนุสัญญากรุงเบิร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ที่อยู่ในรูปของข้อความ สัญลักษณ์ที่ใช้แทนข้อมูลและ/หรือภาพประกอบที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะโฆษณาหรือทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนแล้วในสื่อใดก็ตาม

ประเภทคนพิการได้กำหนดอยู่ในความหมายของผู้ได้รับประโยชน์ตามข้อ ๓ ว่า “ผู้ได้รับประโยชน์ คือ บุคคลที่ (เอ) ตาบอด (บี) มีความบกพร่องทางการมองเห็นหรือมีความพิการด้านการรับรู้หรือการอ่าน ซึ่งไม่สามารถได้รับการพัฒนาเพื่อให้มองเห็นได้มากเทียบเท่ากับคนที่ไม่มีความบกพร่องทางการมองเห็นหรือความพิการดังกล่าว และจึงไม่สามารถอ่านงานสิ่งพิมพ์ได้มากในระดับเดียวกันกับผู้ที่ไม่มีความบกพร่องหรือความพิการ หรือ (ซี) ไม่สามารถถือหรือจัดการกับหนังสือ หรือแฟ้มหรือขั้วบดวงตาถึงขนาดที่จะสามารถอ่านได้อย่างปกติ เนื่องจากความพิการทางร่างกาย ทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงความพิการด้านอื่น ๆ”

องค์กรที่ได้รับอนุญาต ได้กำหนดความหมายในข้อ ๒ (ซี) หมายความว่า องค์กรที่ได้รับการอนุญาตหรือได้รับการยอมรับโดยรัฐบาลเพื่อจัดการศึกษา การฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอน การอ่านเชิงประยุกต์ หรือการเข้าถึงข้อมูล ให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์ บนพื้นฐานการไม่แสวงหากำไร และให้หมายความรวมถึงสถาบันของรัฐบาล หรือองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดการบริการอย่างเดียวกันให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์ในฐานะเป็นหนึ่งในกิจกรรมหลักหรือภาระหน้าที่ในเชิงสถาบัน หรือองค์กรนั้น

องค์กรที่ได้รับอนุญาตกำหนดและดำเนินตามแนวปฏิบัติขององค์กรดังต่อไปนี้ (i) กำหนดว่าบุคคลที่องค์กรให้บริการคือผู้ได้รับประโยชน์ (ii) จำกัดการจำหน่ายและการทำให้ปรากฏซึ่งสำเนาในงานในรูปแบบที่เข้าถึงได้ให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์และ/หรือองค์กรที่ได้รับอนุญาต (iii) ไม่สนับสนุนการทำซ้ำ การจำหน่าย และการทำให้ปรากฏซึ่งสำเนาในงานที่ไม่ได้รับอนุญาต และ (iv) รมัตถะวังอย่างเหมาะสมโดยต่อเนื่องในการจัดการสำเนาและบันทึกการจัดการสำเนาในงาน โดยเคารพความเป็นส่วนตัวของผู้ได้รับประโยชน์ตามข้อ ๘

ข้อ ๔ ได้กำหนดเรื่องข้อจำกัดและข้อยกเว้นตามกฎหมายระดับชาติเกี่ยวกับสำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้ โดยข้อ ๔ (๑) กำหนดให้ (เอ) ภาคิผู้ทำสัญญาต้องกำหนดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิในการทำซ้ำ สิทธิในการจำหน่าย และสิทธิในการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนตามที่บัญญัติไว้โดยสนธิสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกไว้ในกฎหมายระดับชาติของตน เพื่อเอื้ออำนวยต่อการให้มีสำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้สำหรับผู้ได้รับประโยชน์ ข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นที่กำหนดไว้ในกฎหมายระดับชาติควรอนุญาตให้มีการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็นเพื่อให้งานนั้นเข้าถึงได้ในรูปแบบทางเลือก และ (บี) ภาคิผู้ทำสัญญาอาจกำหนดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิในการแสดงต่อสาธารณชนเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์ในการเข้าถึงงานด้วย

ข้อ ๔ (๒) กำหนดให้ภาคิผู้ทำสัญญาอาจดำเนินการให้บรรลุตามข้อ ๔ (๑) สำหรับสิทธิทั้งหมดที่ระบุไว้ในนั้น โดยกำหนดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นในกฎหมายลิขสิทธิ์ระดับชาติของภาคิผู้ทำสัญญา ดังต่อไปนี้

(เอ) องค์กรที่ได้รับอนุญาตต้องได้รับอนุญาต โดยไม่ต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ถือสิทธิ ให้จัดทำสำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้ รับสำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้มาจากองค์กรที่ได้รับอนุญาตอื่น และจัดให้สำเนานั้นแก่ผู้ได้รับประโยชน์ไม่ว่าด้วยวิธีใดก็ตาม รวมถึงการให้ยืมที่ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ หรือการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์โดยสายหรือไร้สาย และดำเนินขั้นตอนใด ๆ ทันที เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น เมื่อเข้าเงื่อนไขทั้งหมดต่อไปนี้ (i) องค์กรที่ได้รับอนุญาตที่ประสงค์จะดำเนินการตามกิจกรรมดังกล่าวต้องเข้าถึงงานหรือสำเนานั้นโดยชอบด้วยกฎหมาย (ii) งานนั้นถูกเปลี่ยนให้เป็นสำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้ ซึ่งอาจรวมถึงวิธีการใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อจัดการกับข้อมูลในรูปแบบที่เข้าถึงได้ แต่ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ นอกเหนือจากที่จำเป็นในการทำให้ผู้ได้รับประโยชน์เข้าถึงงานนั้นได้ (iii) สำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้นั้น ได้ถูกจัดให้ผู้ได้รับประโยชน์ได้ใช้โดยเฉพาะ และ (iv) กิจกรรมดังกล่าวดำเนินการบนพื้นฐานของการไม่แสวงหากำไร และ

(บี) ผู้ได้รับประโยชน์หรือผู้ที่กระทำการในนามของผู้ได้รับประโยชน์ รวมทั้งผู้ดูแลหรือผู้ให้การดูแลหลัก อาจจัดทำสำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้สำหรับการใช้เพื่อการส่วนตัวของผู้ได้รับประโยชน์ หรือมีฉะนั้นอาจช่วยเหลือผู้ได้รับประโยชน์ในการจัดทำและใช้สำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้ ในกรณีที่ผู้ได้รับประโยชน์มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในการเข้าถึงงานหรือสำเนานั้น

ข้อ ๔ (๓) ภาคิผู้ทำสัญญาอาจดำเนินการให้บรรลุดตามข้อ ๔ (๑) โดยกำหนดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นในกฎหมายลิขสิทธิ์ระดับชาติของภาคิผู้ทำสัญญาดังกล่าวตาม ข้อ ๑๐ และข้อ ๑๑

ข้อ ๔ (๔) ภาคิผู้ทำสัญญาอาจจำกัดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นตามข้อนี้ สำหรับงานในรูปแบบเฉพาะที่เข้าถึงได้ แต่ไม่สามารถได้มาโดยเชิงพาณิชย์ภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม สำหรับผู้ได้รับประโยชน์ในตลาดนั้น ภาคิผู้ทำสัญญาได้ใช้ประโยชน์จากความเป็นไปได้ี้ต้องแถลง ในประกาศที่ยื่นต่อผู้อำนวยการใหญ่องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก ในเวลาให้สัตยาบันหรือยอมรับ หรือภาคยานุวัติสนธิสัญญาฉบับนี้ หรือในเวลาใดก็ได้หลังจากนั้น

ข้อ ๔ (๕) ให้เป็นเรื่องของกฎหมายระดับชาติในการกำหนดว่า ข้อจำกัด หรือข้อยกเว้นตามข้อนี้อยู่ภายใต้ค่าตอบแทนหรือไม่

ข้อ ๕ ได้กำหนดเรื่องการแลกเปลี่ยนซึ่งสำเนาในงานในรูปแบบที่เข้าถึงได้ ข้ามพรมแดน โดยข้อ ๕ (๑) กำหนดให้ภาคิผู้ทำสัญญาต้องกำหนดว่า หากสำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้ ถูกจัดทำขึ้นภายใต้ข้อจำกัดหรือข้อยกเว้น หรือเป็นไปตามผลบังคับแห่งกฎหมาย สำเนาในรูปแบบ ที่เข้าถึงได้นั้นอาจถูกจำหน่ายหรือทำให้ปรากฏ โดยองค์กรที่ได้รับอนุญาตแก่ผู้ได้รับประโยชน์หรือองค์กร ที่ได้รับอนุญาตในภาคิผู้ทำสัญญาอื่น

ข้อ ๖ ได้กำหนดเรื่องการนำเข้าสำเนาในรูปแบบที่เข้าถึงได้ โดยกำหนดให้ภายใต้ขอบเขตที่กฎหมายระดับชาติของภาคิผู้ทำสัญญาจะอนุญาตให้ผู้ได้รับประโยชน์ ผู้กระทำการในนามของผู้ได้รับประโยชน์ หรือองค์กรที่ได้รับอนุญาตจัดทำสำเนาในรูปแบบที่ เข้าถึงได้ กฎหมายระดับชาติของภาคิผู้ทำสัญญานั้นต้องอนุญาตให้บุคคลดังกล่าวนำเข้าสำเนาในรูปแบบที่ เข้าถึงได้เพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับประโยชน์ด้วย โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ถือสิทธิ์

ข้อ ๑๑ กำหนดเรื่องพันธกรณีทั่วไปเกี่ยวกับข้อจำกัดและข้อยกเว้น โดยกำหนดให้ในการนำมามาตรการที่จำเป็นมาใช้เพื่อรับรองการบังคับใช้สนธิสัญญานี้ ภาคิผู้ทำสัญญา อาจใช้สิทธิและต้องปฏิบัติตามพันธกรณีที่ภาคิผู้ทำสัญญานั้นมีภายใต้อนุสัญญากรุงเบิร์น ความตกลง ว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า สนธิสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สิน ทางปัญญาโลก รวมถึงข้อตกลงเกี่ยวกับการตีความของสนธิสัญญาเหล่านี้เพื่อที่ว่า (เอ) ตามข้อ ๙ (๒) แห่งอนุสัญญากรุงเบิร์น ภาคิผู้ทำสัญญาอาจอนุญาตการทำซ้ำงานในกรณีพิเศษบางกรณี หากการ ทำซ้ำดังกล่าวไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานตามปกติของผู้ถือสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือน ถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของผู้สร้างสรรค์เกินสมควร (บี) ตามข้อ ๑๓ แห่งความตกลงว่าด้วย สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า ภาคิผู้ทำสัญญาจะจำกัดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นสำหรับ สิทธิแต่เพียงผู้เดียวในกรณีพิเศษบางกรณีซึ่งไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานตามปกติของ ผู้ถือสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของผู้ถือสิทธิ์เกินสมควร

นอกจากนี้ ข้อ ๑๒ (๑) กำหนดให้ภาคิผู้ทำสัญญายอมรับว่า ภาคิ ผู้ทำสัญญาอาจอนุวัติการข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นอื่น ๆ เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ในกฎหมายระดับชาติของตน เพื่อประโยชน์ของผู้ได้รับประโยชน์นอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในสนธิสัญญานี้ โดยคำนึงถึงสถานการณ์ ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นทางสังคมและวัฒนธรรมของภาคิผู้ทำสัญญานั้น โดยสอดคล้อง กับสิทธิและพันธกรณีระหว่างประเทศของภาคิผู้ทำสัญญานั้น และในกรณีของประเทศพัฒนา น้อยที่สุด ต้องพิจารณาถึงความจำเป็นพิเศษ สิทธิและพันธกรณีระหว่างประเทศเฉพาะ และความยืดหยุ่นในเรื่องดังกล่าว และข้อ ๑๒ (๒) กำหนดว่า สนธิสัญญานี้ไม่กระทบกระเทือนข้อจำกัด และข้อยกเว้นอื่นสำหรับบุคคลที่มีความพิการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายระดับชาติ

๓.๒ กฎหมายต่างประเทศ

สำหรับกฎหมายต่างประเทศ ได้ตรวจสอบกฎหมายของประเทศที่เข้าเป็นภาคีสันธิสัญญามาร์ราเคช จำนวน ๔ ประเทศ ได้แก่ สิงคโปร์ แคนาดา อินเดีย และเกาหลี สรุปลงได้ดังต่อไปนี้

(ก) ประเทศสิงคโปร์

กฎหมายลิขสิทธิ์ของสิงคโปร์ได้มีการแก้ไขเพื่อรองรับสนธิสัญญา มาร์ราเคช เมื่อปี ค.ศ. ๒๐๑๔ โดยแก้ไขสาระสำคัญเพื่ออนุญาตให้ผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (reading disabilities) ทำใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบใด ๆ เพื่อให้สามารถเข้าถึงงานนั้นได้ อนุญาตสำหรับงานศิลปกรรม การบันทึกเสียง และแพรภาพ ตลอดจนงานวรรณกรรมและงานนาฏกรรม เพื่อที่จะเปลี่ยนรูปแบบเพื่อให้เข้าถึงผู้ที่ไม่สามารถอ่านได้ และอนุญาตให้สถาบันที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (institution assisting persons with reading disabilities) และสถาบันการศึกษาสามารถจำหน่าย นำเข้า และผลิตเพื่อส่งออก ซึ่งสำเนาของงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยการแก้ไขกฎหมายดังกล่าวมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

(๑) กำหนดเพิ่มเติมนิยาม (แก้ไขมาตรา ๗) ดังต่อไปนี้

(๑.๑) “รูปแบบการเข้าถึง (accessible format)”^๑ หมายถึง รูปแบบที่เข้าถึงได้โดยผู้ที่ไม่สามารถอ่านในรูปแบบใด ๆ รวมถึงการพิมพ์ขนาดใหญ่ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การบันทึกเสียง และรูปแบบ Digital Accessible Information System (DAISY) หรือที่ออกแบบเฉพาะกับความต้องการของผู้ที่ไม่สามารถอ่าน รวมถึงในรูปแบบของอักษรเบรลล์ และรูปภาพ

(๑.๒) “สำเนาของรูปแบบที่เข้าถึงได้ (accessible format copy)”^๒ หมายถึง สำเนาทั้งในรูปแบบเอกสารหรืออิเล็กทรอนิกส์ของงาน หรือส่วนของงานในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ หรือสำเนารับันทึกเสียงหรือบางส่วนของกรบันทึกเสียงในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้

(๑.๓) “ผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (person with a reading disability)”^๓

หมายถึง คนตาบอด ผู้ที่มีความบกพร่องทางการมองเห็นอย่างรุนแรง ผู้ที่ไม่สามารถถือหรือจัดการกับหนังสือ หรือดวงตาไม่สามารถโฟกัสหรือเคลื่อนไหวได้ หรือผู้ที่พิการด้านการรับรู้

^๑ “accessible format” means any format that —

(a) is accessible to a person with a reading disability, including (but not limited to) a large print version, an electronic book, a sound recording, and the format known as Digital Accessible Information System (DAISY); or

(b) is specifically designed to meet the needs of a person with a reading disability, including (but not limited to) a Braille version and photographic version;

^๒ “accessible format copy” —

(a) in relation to any work to which section 54 applies, means a copy (whether in an electronic or a physical form) of the work or part of the work in an accessible format; or

(b) in relation to any subject-matter to which section 115C applies, means —

(i) in the case of a sound recording, a copy (whether in an electronic or a physical form) of the sound recording or part of that sound recording in an accessible format; and

(ii) in the case of a sound broadcast, a sound recording or a copy of a sound recording (whether in an electronic or a physical form) of the sound broadcast or part of that sound broadcast, in an accessible format;

^๓ “person with a reading disability” means —

(a) a blind person;

(b) a person whose sight is severely impaired;

(c) a person unable to hold or manipulate books or to focus or move his eyes; or

(d) a person with a perceptual handicap;

(๑.๔) กำหนดประเภทขององค์กรผู้จัดทำ ได้แก่ “สถาบันต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (foreign institution assisting persons with reading disabilities)”^๕ หมายถึง สถาบันที่มีหน้าที่หลัก หรือหนึ่งในหน้าที่หลักเกี่ยวกับงานหรือเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ที่ไม่สามารถอ่าน และจัดตั้งนอกประเทศสิงคโปร์ และ “สถาบันที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (institution assisting persons with reading disabilities)”^๕ หมายถึง สถาบันที่มีหน้าที่หลัก หรือหนึ่งในหน้าที่หลักเกี่ยวกับงานหรือเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ที่ไม่สามารถอ่าน โดยจัดตั้งในประเทศสิงคโปร์ และมีการประกาศโดยอนุบัญญัติที่ออกภายใต้รัฐธรรมนูญนี้ว่า เป็นสถาบันที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน ซึ่ง COPYRIGHT REGULATIONS ข้อ ๔ และ ๔ (เอ) กำหนดรายชื่อองค์กรดังกล่าวไว้ในภาคผนวก ๒ และ ๘ ตามลำดับ แต่ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับการจดทะเบียนหรือขึ้นทะเบียนขององค์กรดังกล่าวไว้แต่อย่างใด

(๒) ปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติมาตรา ๕๔ โดยสรุปดังนี้

(๒.๑) กำหนดให้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการทำจำหน่าย หรือทำให้มีสิ่งสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เข้าถึงได้ โดยไม่แสวงหากำไร โดยหรือในนามขององค์กรที่บริหารสถาบันที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (institution assisting persons with reading disabilities) หรือสถาบันการศึกษา เพื่อการเข้าถึงสำเนาของงานอันมีลิขสิทธิ์ ในรูปแบบเอกสารหรือรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับผู้ที่ไม่สามารถอ่านที่อาศัยอยู่ในสิงคโปร์ และเพื่อนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต (permitted purpose) ซึ่งได้แก่เพื่อการวิจัย หรือการศึกษา หรือเพื่อการสอนตนเอง (มาตรา ๕๔ (๑)^๖ (๒)^๗ (๓)^๘ และ (๑๙)^๙) ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขอื่นที่กฎหมายกำหนด

^๕ “foreign institution assisting persons with reading disabilities” means an institution —
(a) that has as its principal function, or one of its principal functions, the provision of works or other subject-matter to persons with reading disabilities; and

(b) that is formed, incorporated or established outside Singapore;

^๕ “institution assisting persons with reading disabilities” means an institution —
(a) that has as its principal function, or one of its principal functions, the provision of works or other subject-matter to persons with reading disabilities;

(b) that is formed, incorporated or established in Singapore; and

(c) that is declared by regulations made under this Act to be an institution for assisting persons with reading disabilities;

^๖ 54.— (1) Where all of the conditions in subsection (4) are satisfied, the copyright in a relevant work that has been published is not infringed by the making, on a non-profit basis, by or on behalf of the body administering an institution assisting persons with reading disabilities or an educational institution, of an accessible format copy of the work for use by a local person with a reading disability for a permitted purpose.

^๗ (2) Where all of the conditions in subsection (4) are satisfied, the copyright in a relevant work that has been published is not infringed by the distribution, on a non-profit basis, by or on behalf of the body administering an institution assisting persons with reading disabilities or an educational institution, of an accessible format copy in a physical form of the work to a local person with a reading disability, for use by that person for a permitted purpose.

^๘ (3) Where all of the conditions in subsection (4) are satisfied, the copyright in a relevant work that has been published is not infringed by the making available, on a non-profit basis, by or on behalf of the body administering an institution assisting persons with reading disabilities or an educational institution, of an accessible format copy in an electronic form of the work to a local person with a reading disability, for use by that person for a permitted purpose.

^๙ “permitted purpose”, in relation to a person with a reading disability, means —

(a) the purpose of research or study undertaken or to be undertaken by the person; or

(b) the purpose of otherwise instructing himself in any matter;

(๒.๒) กำหนดให้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการทำหรือ การทำให้มีซึ่งสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เข้าถึงได้ โดยไม่แสวงหากำไร โดยหรือในนาม ขององค์กรที่บริหารสถาบันที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่านหรือสถาบันการศึกษาและ เป็นการทำให้แก่สถาบันต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (foreign institution assisting persons with reading disabilities) หรือให้แก่ผู้ที่ไม่สามารถอ่านที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในสิงคโปร์ (มาตรา ๕๔ (๕)^{๑๐}) ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขอื่นที่กฎหมายกำหนด

(๒.๓) กำหนดให้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการทำซ้ำ สำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เข้าถึงได้ โดยหรือในนามขององค์กรที่บริหารสถาบันที่ ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน หรือสถาบันการศึกษา โดยเป็นการทำซ้ำชั่วคราวหรือช่วงหนึ่ง ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ได้รับจากสถาบันต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน โดยการซ้ำที่เกิดขึ้นเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทางเทคนิคของการรับสำเนางานดังกล่าว (มาตรา ๕๔ (๗)^{๑๑}) ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขอื่นที่กฎหมายกำหนด

(๒.๔) กำหนดให้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการนำสำเนา งานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เข้าถึงได้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยหรือในนามขององค์กรที่บริหาร สถาบันที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน หรือสถาบันการศึกษา ในรูปแบบเอกสารที่มาจาก สถาบันต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (มาตรา ๕๔ (๘)^{๑๒}) ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไข อื่นที่กฎหมายกำหนด

(๒.๕) กำหนดให้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการจำหน่าย สำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เข้าถึงได้ โดยไม่แสวงหากำไร โดยหรือในนามขององค์กรที่บริหาร สถาบันที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (institution assisting persons with reading disabilities) หรือสถาบันการศึกษา ในรูปแบบเอกสารสำหรับผู้ที่ไม่สามารถอ่านที่อาศัยอยู่ในสิงคโปร์ และนำไปใช้เองตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต (permitted purpose) และเป็นสำเนางานที่

^{๑๐} (5) Where the conditions in subsection (6) are satisfied, the copyright in a relevant work that has been published is not infringed by —

(a) the making, on a non-profit basis, of an accessible format copy in a physical form of the work for the purpose of export; or

(b) the making available, on a non-profit basis, of an accessible format copy in an electronic form of the work,

by or on behalf of a body administering an institution assisting persons with reading disabilities or an educational institution, for or to —

(i) a foreign institution assisting persons with reading disabilities; or

(ii) a person with a reading disability who is not resident in Singapore.

^{๑๑} (7) Where all of the conditions in subsection (10) are satisfied, the copyright in a relevant work that has been published is not infringed by the making, by or on behalf of the body administering an institution assisting persons with reading disabilities or an educational institution, of a temporary or transient reproduction of an accessible format copy in an electronic form of the work that is received from a foreign institution assisting persons with reading disabilities, being a reproduction that is made incidentally as part of the technical process of such receipt.

^{๑๒} (8) Where all of the conditions in subsection (10) are satisfied, the copyright in a relevant work that has been published is not infringed by the importation, by or on behalf of the body administering an institution assisting persons with reading disabilities or an educational institution, of an accessible format copy in a physical form of a relevant work that originated from a foreign institution assisting persons with reading disabilities.

มาจากสถาบันต่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน (มาตรา ๕๔ (๙)^{๑๓}) ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขอื่นที่กฎหมายกำหนด

(๒.๖) กำหนดให้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเป็นการทำสำเนา งานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เข้าถึงได้ โดยผู้ที่ไม่สามารถอ่านที่อาศัยอยู่ในสิงคโปร์ หรือผู้ที่ทำในนามของผู้ที่ไม่สามารถอ่านที่อาศัยอยู่ในสิงคโปร์ ซึ่งต้องไม่ใช่องค์กรที่บริหารสถาบันที่ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ไม่สามารถอ่าน หรือสถาบันการศึกษาที่ผู้ที่ไม่สามารถอ่านศึกษาอยู่ เพื่อให้ผู้ที่ไม่สามารถอ่านสามารถเข้าถึงสำเนาของงานอันมีลิขสิทธิ์ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้รับอนุญาต (มาตรา ๕๔ (๑๑)^{๑๔}) ทั้งนี้ ภายใต้เงื่อนไขอื่นที่กฎหมายกำหนด

(๒.๗) กำหนดเกี่ยวกับการจ่ายค่าตอบแทนไว้บางกรณี โดยให้เจ้าของสิทธิตกลงกับองค์กรหรือให้ศาลชำนาญการพิเศษด้านลิขสิทธิ์กำหนด (มาตรา ๕๔ (๑๕)^{๑๕} และ (๑๖)^{๑๖})

---

^{๑๓} (9) Where all of the conditions in subsection (10) are satisfied, the copyright in a relevant work that has been published is not infringed by the distribution, on a non-profit basis, by or on behalf of the body administering an institution assisting persons with reading disabilities or an educational institution, of an accessible format copy in a physical form of the work to a local person with a reading disability for use by him for a permitted purpose, being an accessible format copy that originated from a foreign institution assisting persons with reading disabilities.

^{๑๔} (11) Where all of the conditions in subsection (12) are satisfied, the copyright in a relevant work that has been published is not infringed by the making by —

(a) a local person with a reading disability; or

(b) a person acting on behalf of a local person with a reading disability, not being the body administering —

(i) an institution assisting persons with reading disabilities; or

(ii) an educational institution of which the person with a reading disability is a student, of an accessible format copy of the work for use by the person with a reading disability for a permitted purpose.

^{๑๕} (15) Where —

(a) by virtue of subsection (1), (2), (3) or (9), the making, or the making available or distribution to a person, of an accessible format copy of a relevant work does not infringe the copyright in a relevant work; and

(b) the owner of the copyright in the relevant work makes a request in writing, at any time during the period prescribed by regulations after that act for payment for the copy so made, made available or distributed, then the body administering the institution assisting persons with reading disabilities or the educational institution shall pay to the owner such amount by way of equitable remuneration for that act —

(i) as is agreed upon between the owner and the body; or

(ii) in default of agreement, such amount as is determined by a Copyright Tribunal under section 158 (3) on the application of either the owner or the body.

^{๑๖} (16) Where a Copyright Tribunal has determined the amount of equitable remuneration payable to the owner of the copyright by the body administering the institution assisting persons with reading disabilities or the educational institution, the owner may recover that amount from the body in a court of competent jurisdiction as a debt due to him.

(๒.๘) กำหนดประเภทงานอันมีลิขสิทธิ์ ได้แก่ งานวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม และใช้กับการบันทึกเสียงและแพร่เสียงด้วย (มาตรา ๕๔ (๑๙)^{๑๓๓} และ มาตรา ๑๑๕ (ซี)^{๑๓๔})

(ข) ประเทศแคนาดา

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฉบับแก้ไขเพิ่มเติมปี ค.ศ. ๒๐๑๖ เป็นการแก้ไขกฎหมาย ลิขสิทธิ์ของแคนาดาในเรื่องการกำหนดข้อยกเว้นในกฎหมายลิขสิทธิ์เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้ (perceptual disabilities) ซึ่งแบ่งเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ กำหนดเกี่ยวกับการแก้ไขมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ ซึ่งครอบคลุมการทำซ้ำซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์และงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบใด ๆ สำหรับผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้ (perceptual disabilities) ซึ่งเป็นการปฏิบัติตามข้อ ๔ ของสนธิสัญญา มาร์ราเคช ซึ่งกำหนดข้อจำกัดและข้อยกเว้นที่ประเทศภาคีต้องกำหนดไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้ในการเข้าถึงงานหรือสำเนา

การแก้ไขมาตรา ๓๒ (๑) (เอ)^{๑๓๕} กำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์กรณี การทำซ้ำซึ่งงานวรรณกรรม ดนตรีกรรม ศิลปกรรม หรือนาฏกรรม (นอกจากงานภาพยนตร์) ในรูปแบบพิเศษที่ออกแบบมาเพื่อผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้ โดย (เอ ๑) การแก้ไขการแสดงงาน ของนักแสดง ทั้งงานวรรณกรรม ดนตรีกรรม ศิลปกรรม หรือนาฏกรรม (นอกจากงานภาพยนตร์) และ (เอ ๒) การทำซ้ำการบันทึกเสียงหรือการแก้ไขการแสดงงานของนักแสดงตาม (เอ ๑) ในรูปแบบ พิเศษที่ออกแบบมาเพื่อผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้

^{๑๓๓} “relevant work” means —

- (a) a literary work;
- (b) a dramatic work; or
- (c) an artistic work.

^{๑๓๔} 115C.— (1) Subject to the modifications in subsection (2), section 54 shall apply in relation to each of the following subject-matter as it applies in relation to a relevant work that has been published within the meaning of that section:

(a) a sound recording that has been published, other than one that comprises only of the performance of a musical work, or of a musical work in which words are sung, or are spoken incidentally to or in association with the music;

(b) a sound broadcast, other than one that comprises only of the performance of a musical work, or of a musical work in which words are sung, or are spoken incidentally to or in association with the music.

(2) The modifications referred to in subsection (1) are as follows:

(a) a reference to an accessible format copy of a work shall be read as a reference to an accessible format copy of the subject-matter in question;

(b) a reference to the making available to any person of an accessible format copy in an electronic form of a work shall, in the case of an accessible format copy of the sound recording referred to in subsection (1)(a), be read as a reference to the making available to that person by means of or as part of a digital audio transmission; and

(c) such other modifications as may be prescribed by regulations.

^{๑๓๕} (2) Paragraph 32(1)(a) of the Act is replaced by the following:

(a) reproduce a literary, musical, artistic or dramatic work, other than a cinematographic work, in a format specially designed for persons with a perceptual disability;

(a.1) fix a performer’s performance of a literary, musical, artistic or dramatic work, other than a cinematographic work, in a format specially designed for persons with a perceptual disability;

(a.2) reproduce a sound recording, or a fixation of a performer’s performance referred to in paragraph (a.1), in a format specially designed for persons with a perceptual disability;

การกำหนดเพิ่มมาตรา ๓๒ (๑) (บี ๑)^{๒๐} โดยกำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้หรือบุคคลดั่งกล่าวที่สามารถเข้าถึงงาน ในรูปแบบพิเศษที่ออกแบบมาเพื่อผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้และกระทำการใด ๆ ที่จำเป็นเพื่อวัตถุประสงค์นั้น เพื่อแสดงว่าจะไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ในการให้ผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้เข้าถึงงานตาม มาตรา ๓๒ (๑) (เอ) และมาตรา ๓๒ (๑) (บี) ในรูปแบบพิเศษที่ออกแบบมาเพื่อผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้

นอกจากนี้ ได้แก้ไขมาตรา ๓๒ (๒) และ (๓)^{๒๑} โดยกำหนดว่ามาตรา ๓๒ (๑) ไม่ใช่บังคับในกรณีที่งานอันมีลิขสิทธิ์หรืองานอื่นนั้นมียุติในเชิงพาณิชย์ในรูปแบบพิเศษที่ออกแบบมาเพื่อผู้ที่มีความพิการด้านการรับรู้แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ๔ วรรค ๔ ของสนธิสัญญาอาร์ราเคซ ที่กำหนดให้ภาคีสัญญาอาจจำกัดข้อจำกัดหรือข้อยกเว้นภายใต้ข้อ ๔ ต่อกงานที่ไม่สามารถได้มาในเชิงพาณิชย์

ส่วนที่ ๒ กำหนดเกี่ยวกับการแก้ไขมาตรา ๓๒.๐๑ ซึ่งกำหนดเรื่องการส่งออกซึ่งงานที่ทำซ้ำและงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่ทำสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ โดยเป็นการปฏิบัติตามข้อ ๕ ของสนธิสัญญาอาร์ราเคซ ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนสำเนา งานในรูปแบบที่เข้าถึงได้ข้ามพรมแดน โดยมาตรา ๓๒.๐๑ (๑)^{๒๒} กำหนดว่าจะไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ทำเพื่อประโยชน์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ในการกระทำ

^{๒๐} (3) Subsection 32 (1) of the Act is amended by striking out “or” at the end of paragraph (b) and by adding the following after that paragraph:

(b.1) provide a person with a perceptual disability with, or provide such a person with access to, a work or other subject-matter to which any of paragraphs (a) to (b) applies, in a format specially designed for persons with a perceptual disability, and do any other act that is necessary for that purpose; or

^{๒๑} (5) Subsections 32 (2) and (3) of the Act are replaced by the following:

Limitation

(2) Subsection (1) does not apply if the work or other subject-matter is commercially available, within the meaning of paragraph (a) of the definition commercially available in section 2, in a format specially designed to meet the needs of the person with a perceptual disability referred to in that subsection.

^{๒๒} 2 (1) Subsections 32.01 (1) to (4) of the Act are replaced by the following:

Print disability — outside Canada

32.01 (1) Subject to this section, it is not an infringement of copyright for a non-profit organization acting for the benefit of persons with a print disability to do any of the following:

(a) for the purpose of doing any of the acts set out in paragraph (b),

(i) reproduce a literary, musical, artistic or dramatic work, other than a cinematographic work, in a format specially designed for persons with a print disability,

(ii) fix a performer’s performance of a literary, musical, artistic or dramatic work, other than a cinematographic work, in a format specially designed for persons with a print disability, or

(iii) reproduce a sound recording, or a fixation of a performer’s performance referred to in subparagraph (ii), in a format specially designed for persons with a print disability

(b) provide either of the following with, or provide either of the following with access to, a work or other subject-matter to which any of subparagraphs (a)(i) to (iii) applies, in a format specially designed for persons with a print disability, and do any other act that is necessary for that purpose:

(i) a non-profit organization, in a country other than Canada, acting for the benefit of persons with a print disability in that country, or

(ii) a person with a print disability, in a country other than Canada, who has made a request to be provided with, or provided with access to, the work or other subject-matter through a non-profit organization acting for the benefit of persons with a print disability in that country.

ดังต่อไปนี้ (๑) การทำซ้ำซึ่งงานวรรณกรรม ดนตรีกรรม ศิลปกรรม นาฏกรรม (นอกจากงานภาพยนตร์) ในรูปแบบพิเศษที่ออกแบบมาเพื่อผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ (๒) การแก้ไข การแสดงงานของนักแสดงทั้งงานวรรณกรรม ดนตรีกรรม ศิลปกรรม นาฏกรรม (นอกจากงานภาพยนตร์) ในรูปแบบพิเศษที่ออกแบบมาเพื่อผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ หรือ (๓) การทำซ้ำ การบันทึกเสียงหรือการแก้ไขการแสดงงานของนักแสดงข้างต้น ในรูปแบบพิเศษที่ออกแบบมาเพื่อผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้ เป็นกรณีที่องค์กรไม่แสวงหากำไรจัดให้มีขึ้นสำหรับ องค์กรไม่แสวงหากำไรที่อยู่นอกแคนาดาที่กระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ ในประเทศนั้น หรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ที่อยู่นอกแคนาดาได้ทำคำร้องขอที่จะเข้าถึงงาน ผ่านองค์กรไม่แสวงหากำไรที่กระทำเพื่อประโยชน์ของผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ในประเทศ ของตน อย่างไรก็ตาม มาตรการ ๓๒.๐๑ (๒)^{๒๓} ระบุว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรไม่อาจจัดให้มีซึ่งงาน ให้กับองค์กรหรือผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์ ในประเทศที่สามารถเข้าถึงงานในรูปแบบ ที่เหมาะสมได้อยู่แล้ว ในเวลาและราคาที่เหมาะสม

มาตรการ ๓๒.๐๑ (๓)^{๒๔} กำหนดว่าการคุ้มครองชั่วคราวเป็นเพียงการเยียวยา ที่เจ้าของลิขสิทธิ์มีต่อองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ใช้ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๒.๐๑ (๑) (บี) หากประเทศที่รับงานที่ทำซ้ำเป็นประเทศที่เป็นภาคีสันธิสัญญาอาราเคซ และองค์กร ไม่แสวงหากำไรละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเหตุผลเพียงว่างานในรูปแบบที่ทำเพื่อประโยชน์ของผู้ที่ม ีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์มีอยู่ในประเทศดังกล่าวแล้ว โดยกำหนดให้ภาระการพิสูจน์เป็นของ เจ้าของลิขสิทธิ์ และมาตรา ๓๒.๐๑ (๓.๑)^{๒๕} กำหนดว่าการคุ้มครองชั่วคราวเป็นเพียงการเยียวยา ที่เจ้าของลิขสิทธิ์มีต่อองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ใช้ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ตามมาตรา ๓๒.๐๑ (๑) (บี) หากประเทศที่รับงานที่ทำซ้ำเป็นประเทศที่ไม่เป็นภาคีสันธิสัญญาอาราเคซ และองค์กร ไม่แสวงหากำไรละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยเหตุผลเพียงว่างานในรูปแบบที่ทำเพื่อประโยชน์ของ ผู้ที่มีความบกพร่องทางสื่อสิ่งพิมพ์มีอยู่ในประเทศดังกล่าวแล้ว และองค์กรไม่แสวงหากำไร

^{๒๓} (2) Paragraph (1)(b) does not apply if the work or other subject-matter, in the format specially designed for persons with a print disability, is available in the other country within a reasonable time and for a reasonable price and may be located in that country with reasonable effort.

^{๒๔} (3) An injunction is the only remedy that the owner of the copyright in the work or other subject-matter has against a non-profit organization relying on the exception set out in paragraph (1)(b) if

(a) the other country referred to in that paragraph is a Marrakesh Treaty country; and

(b) the non-profit organization infringes copyright by reason only that the work or other subject-matter, in the format described in subsection (2), is available, and may be located, as described in that subsection.

The owner of the copyright bears the burden of demonstrating that the work or other subject-matter, in the format described in subsection (2), is available, and may be located, as described in that subsection.

^{๒๕} (3.1) An injunction is the only remedy that the owner of the copyright in the work or other subject-matter has against a non-profit organization relying on the exception set out in paragraph (1)(b) if

(a) the other country referred to in that paragraph is not a Marrakesh Treaty country;

(b) the non-profit organization infringes copyright by reason only that the work or other subject-matter, in the format described in subsection (2), is available, and may be located, as described in that subsection; and

(c) the non-profit organization demonstrates that it had reasonable grounds to believe that the work or other subject-matter, in the format described in subsection (2), was not available, and could not be located, as described in that subsection.

แสดงให้เห็นได้ว่ามีเหตุอันสมควรที่เชื่อได้ว่างานในรูปแบบที่เข้าถึงได้ไม่มีอยู่และไม่สามารถจัดทำได้ ตามมาตรา ๓๒.๐๑ (๒) และมาตรา ๓๒.๐๑ (๔)^{๒๖} กำหนดว่าองค์กรไม่แสวงหากำไรที่ใช้ช้อยกเว้นที่กำหนดในมาตรา ๓๒.๐๑ (๑) ต้องชำระค่าลิขสิทธิ์ตามที่กำหนดในกฎหมายลำดับรองให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์

(ค) ประเทศอินเดีย

ประเทศอินเดียได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายลิขสิทธิ์ในปี ค.ศ. ๒๐๑๒ เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้พิการสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยกำหนดประเภทงานอันมีลิขสิทธิ์ ได้แก่ ต้นฉบับของงานวรรณกรรม นาฏกรรม ดนตรี และงานศิลปะ ภาพยนตร์และเสียง โดยกำหนดให้ผู้ที่มีความพิการ (ผู้ที่มีความพิการไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ของประเภทความพิการนั้น ๆ) นิยามตามมาตรา ๒ ของพระราชบัญญัติผู้ที่มีความพิการ ค.ศ. ๑๙๙๕) เป็นผู้ได้รับประโยชน์ (Beneficiary Persons)

สำหรับขอบเขตของสิทธิที่อนุญาต กฎหมายอินเดียแบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ ๑. กรณีหากำไร (มาตรา ๓๑ ปี) จะต้องขออนุญาตบังคับใช้สิทธิ (compulsory licensing) และ ๒. กรณีไม่หากำไร (มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง อนุมาตรา (zb)) ซึ่งจะมีช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ๔ ประการ ได้แก่ การทำซ้ำ (Right of reproduction) การแจกจ่าย (issue of copies) การดัดแปลง (adaptation) และการเผยแพร่ต่อสาธารณะ (Communicate to the public)

ลักษณะการนำมาใช้ สำหรับในกรณีที่ไม่หากำไร กฎหมายกำหนดว่าไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ (มาตรา ๕๒ วรรคหนึ่ง อนุมาตรา (zb)) สำหรับการทำซ้ำ (Right of reproduction) การแจกจ่าย (issue of copies) การดัดแปลง (adaptation) และการเผยแพร่ต่อสาธารณะ ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นกรณื่อดำเนินการโดยองค์กร จะต้องเป็นไปโดยไม่หากำไร แต่สามารถเก็บค่าใช้จ่ายในการผลิตได้ รวมทั้งองค์กรจะต้องให้เฉพาะผู้ที่มีความพิการใช้สำเนาดังกล่าว และดำเนินการเพื่อมิให้มีการนำไปใช้ในทางธุรกิจ ส่วนในกรณีหากำไรต้องขออนุญาตการบังคับใช้สิทธิจึงจะสามารถกระทำการต่าง ๆ ได้ ทั้งนี้ กฎหมายมิได้กำหนดกรณีการแลกเปลี่ยนข้ามพรมแดน/นำเข้าผ่านองค์กรที่ได้รับ การรับรองโดยรัฐ

สำหรับการขอความยินยอม กำหนดกรณีที่ไม่ได้ทำเพื่อหากำไรไม่ต้องขอความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ แต่หากเป็นกรณีที่ทำเพื่อหากำไรจะต้องทำคำร้องขออนุญาตบังคับใช้สิทธิ (compulsory licensing) ต่อคณะกรรมการลิขสิทธิ์ คณะกรรมการมีหน้าที่พิจารณาคำร้อง โดยเร็วและให้แล้วเสร็จภายในสองเดือน โดยในคำร้องต้องระบุวิธีการ รูปแบบของการเผยแพร่ ระยะเวลาการบังคับใช้สิทธิ จำนวนสำเนาที่จะทำขึ้น รวมทั้งอัตราค่าตอบแทนการใช้สิทธิ ซึ่งมีการกำหนดการจ่ายค่าตอบแทนเฉพาะกรณีการบังคับใช้สิทธิ

ประเภทองค์กรผู้จัดทำ กรณีบังคับใช้สิทธิจะเป็นบุคคลใดก็ได้ที่กระทำเพื่อหากำไรหรือเพื่อธุรกิจ สำหรับกรณีไม่หากำไร องค์กรที่จะได้รับยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ได้แก่ บุคคลที่ช่วยเหลือให้ผู้ที่มีความพิการสามารถเข้าถึงงานได้ รวมทั้งแบ่งปันงานในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ให้แก่ผู้ที่มีความพิการเพื่อให้ใช้เป็นการส่วนตัว หรือใช้ในการศึกษาวิจัย และองค์กรที่จดทะเบียนภายใต้มาตรา ๑๒ เอ ของรัฐบัญญัติภาษีเงินได้ พ.ศ. ๒๕๐๔ ที่ดำเนินกิจการเพื่อผลประโยชน์

^{๒๖} (4) A non-profit organization relying on the exception set out in subsection (1) shall pay, in accordance with the regulations, any royalty established under the regulations to the copyright owner.

ของผู้ที่มีความพิการในกรณีที่มีผู้ที่มีความพิการไม่สามารถใช้งานในรูปแบบปกติได้และรวมถึงองค์กรที่ได้รับเงินสนับสนุนจากรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือในการเข้าถึงงานแก่ผู้ที่มีความพิการ สถาบันการศึกษา ห้องสมุด หรือหอสมุด (archives) ที่รัฐบาลรับรอง ทั้งนี้ องค์กรที่จดทะเบียนภายใต้มาตรา ๑๒ เอ ของรัฐบัญญัติภาษีเงินได้ พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้แก่ โรงพยาบาล สถาบันและทรัสต์ที่มีวัตถุประสงค์ในด้านศาสนาหรือสังคมสงเคราะห์ หรือให้บริการด้านการแพทย์ หรือการศึกษา (เป็นการจดทะเบียนเพื่อการเสียภาษี)

(ง) ประเทศเกาหลี

กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศเกาหลีกำหนดเรื่องการทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์^{๒๗} และการกระทำอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ของผู้ที่มีความพิการโดยแบ่งตามประเภทของความพิการออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น (มาตรา ๓๓) และผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (มาตรา ๓๔) โดยทั้ง ๒ กรณีมีหลักการดังต่อไปนี้

(๑) ให้สามารถทำซ้ำ (Right of reproduction) และจำหน่าย (Right of distribution) งานอันมีลิขสิทธิ์ที่เผยแพร่ต่อสาธารณะแล้วเป็นอักษรเบรลล์สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น และให้องค์กรที่ดำเนินการส่งเสริมสวัสดิภาพของผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นสามารถทำการบันทึกเสียงงานวรรณกรรมที่เผยแพร่ต่อสาธารณะแล้ว รวมทั้งทำซ้ำจำหน่าย และส่งต่องานดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการสื่อสารระหว่างกัน (interactively transmit) โดยการบันทึกโดยวิธีเฉพาะสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นตามที่กำหนดไว้ในประกาศประธานาธิบดี เพื่อการใช้ประโยชน์โดยผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร

(๒) องค์กรผู้จัดทำที่กำหนดโดยประกาศประธานาธิบดี ซึ่งรวมถึงหัวหน้าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วยนั้น เช่น (๑) สถาบันที่ให้ที่พักพิงแก่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น (๒) ห้องสมุดอักษรเบรลล์ (๓) องค์กรดูแลผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือทางการได้ยิน เช่น องค์กรในชุมชนเพื่อการฟื้นฟูหรืออบรมอาชีพสำหรับผู้ที่มีความพิการ (๔) โรงเรียนพิเศษ และโรงเรียนที่มีชั้นเรียนสำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือทางการได้ยิน (๕) องค์กรที่จัดตั้งขึ้นและดำเนินการโดยรัฐหรือรัฐบาลท้องถิ่น หรือองค์กรหรือบริษัทที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร ซึ่งองค์กรดังกล่าวจะต้องมีวัตถุประสงค์ทางการศึกษา การวิจัยด้านวิชาการ หรือการส่งเสริมสวัสดิการของผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็นหรือทางการได้ยิน และ (๖) ศูนย์การแปลภาษามือ

(๓) ผู้ได้รับประโยชน์ (Beneficiary Persons) ตามกฎหมายของประเทศเกาหลี ได้แก่ ผู้ที่มีความบกพร่องทางการเห็น ซึ่งกฎหมายได้บัญญัติให้มีการกำหนดนิยามความบกพร่องทางการเห็นไว้ในประกาศประธานาธิบดี และประกาศดังกล่าวได้กำหนดให้หมายถึง ผู้ที่มีความพิการทางกายหรือทางจิตอันเป็นเหตุทำให้ไม่สามารถใช้หนังสือได้ ผู้ที่ไม่สามารถอ่านหนังสือได้อย่างปกติเนื่องจากความบกพร่องทางการอ่านอันเป็นที่ประจักษ์

^{๒๗} งาน หมายถึง สิ่งสร้างสรรค์ที่เป็นการแสดงออกซึ่งความคิดหรืออารมณ์ของมนุษย์ (มาตรา ๒ (๑)) เช่น นิยาย บทกวี วิทยานิพนธ์ การบรรยาย คำกล่าว บทภาพยนตร์ และวรรณกรรมอื่น ๆ ดนตรีกรรม ละคร การออกแบบท่าเต้น การแสดงละครใบ้ นาฏกรรม ภาพวาด ภาพเขียนตัวอักษร รูปปั้น งานแกะสลัก งานฝีมือ งานศิลปประยุกต์ ศิลปกรรม สิ่งก่อสร้างด้านสถาปัตยกรรม แบบจำลองสถาปัตยกรรม พิมพ์เขียว และงานเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอื่น ๆ ภาพถ่าย รวมทั้งสิ่งอื่น ๆ ซึ่งทำขึ้นโดยวิธีการคล้ายคลึงกัน ภาพยนตร์ แผนที่ แผนที่ แผนผัง ภาพวาด แบบจำลอง และแผ่นภาพแสดงอื่น ๆ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (มาตรา ๔) นอกจากนี้ยังรวมถึงงานสร้างสรรค์จากการแปล จัดเรียง เปลี่ยนแปลง และดัดแปลงเป็นละครหรือภาพยนตร์ (มาตรา ๕)

สำหรับกรณีผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินจะกำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพิ่มขึ้นให้สามารถแปลงเสียงให้อยู่ในรูปแบบที่ผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้ ไม่มีการกำหนดกรณีการแลกเปลี่ยนข้ามพรมแดนหรือการนำเข้าผ่านองค์กรที่ได้รับการรับรองโดยรัฐ และการจ่ายค่าตอบแทนไว้

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ

ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคช โดยกำหนดเพิ่มเติมให้ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการรวมถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่คนพิการในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่มีการโฆษณาแล้ว โดยกำหนดให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับสามารถทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์หรือเผยแพร่ซึ่งสำเนาที่ทำขึ้นนั้นแก่คนพิการได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจะได้รับการยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ ส่งผลให้มีงานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการที่จะสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้

ตารางเปรียบเทียบ
พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ กับร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗	ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p style="text-align: center;">ร่าง พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <hr style="width: 20%; margin: auto;"/> <p style="text-align: center;">..... ....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วย ลิขสิทธิ์</p> <p>พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย</p> <p>เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้คนพิการซึ่งไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้</p>	<p style="text-align: right;">(โปรดพลิก)</p>

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗	ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>(๙) ทำซ้ำ หรือดัดแปลง เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร ทั้งนี้ รูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการ และองค์กรผู้จัดทำ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลงให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา</p>	<p>มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๒/๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗</p> <p>“มาตรา ๓๒/๔ การกระทำใด ๆ ดังต่อไปนี้ โดยองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับเพื่อประโยชน์ของคนพิการซึ่งไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒วรรคหนึ่ง</p> <p>(๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้มีการโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว และได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>(๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ทำซ้ำหรือดัดแปลงตาม (๑) รวมถึงสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับจากองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับในประเทศหรือต่างประเทศ</p>	<p>กำหนดประเภทคนพิการที่จะได้รับประโยชน์ ได้แก่ คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา</p> <p>กำหนดให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ สามารถทำซ้ำหรือดัดแปลง ซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ที่นำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว และองค์กรได้งานนั้นมาโดยชอบด้วยกฎหมาย และให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับเผยแพร่สำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของคนพิการได้ รวมถึงเผยแพร่สำเนางานที่ได้รับจากองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับอื่นได้ด้วย</p>

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗	ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา ๕๓ ให้นำมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๒/๒ มาตรา ๓๒/๓ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับแก่สิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม</p>	<p>องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ รูปแบบการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา”</p> <p>มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๘ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา ๕๓ ให้นำมาตรา ๓๒ มาตรา ๓๒/๒ มาตรา ๓๒/๓ มาตรา ๓๒/๔ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ มาใช้บังคับแก่สิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม”</p> <p>ผู้รับสนองพระราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>	<p>กำหนดให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ รูปแบบการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา</p> <p>กำหนดให้นำข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการตามมาตรา ๓๒/๔ ไปใช้บังคับในเรื่องสิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม</p>

แผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง
 ที่จะต้องออกตามร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ)
 เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญามาร์ราเคซ

ชื่อนิติบัญญัติ	สาระสำคัญ	กรอบระยะเวลา
<p>๑. ร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับในรูปแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ได้รับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์</p>	<p>๑. กำหนดหลักเกณฑ์และความหมายของคำว่า “องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับในประเทศ” และคำว่า “องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับในต่างประเทศ” ๒. กำหนดรูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามความจำเป็นของคนพิการ ๓. กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ได้รับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์</p>	<p>จะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่ประกาศพระราชบัญญัติฉบับนี้ในราชกิจจานุเบกษา</p>
<p>๒. ร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ประเภทของความบกพร่องอื่นที่ผู้ได้รับประโยชน์จากข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการ</p>	<p>กำหนดประเภทของความบกพร่องที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้นอกจากความพิการประเภทต่างๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้</p>	<p>ขณะนี้ร่างกฎหมายได้กำหนดประเภทของความพิการที่ความบกพร่องนั้นเป็นเหตุให้ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ไว้ครบทุกประเภทแล้ว แต่หากในภายหลังพบว่ามีความจำเป็นที่ต้องกำหนดประเภทของความบกพร่องอื่นเพิ่มเติม อาจออกเป็นประกาศกระทรวงพาณิชย์ในภายหลังได้</p>

คำชี้แจงตามหลักเกณฑ์ในการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

กฎหมายใหม่

แก้ไข/ปรับปรุง

ยกเลิก

ส่วนราชการหรือหน่วยงานผู้เสนอ

กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

๑. วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจ

๑.๑ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของภารกิจคืออะไร

เพื่อให้คนพิการอันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์

เพื่อแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องใด

(๑) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๒ (๙) ยังไม่มีความชัดเจนว่า เมื่อมีการทำซ้ำ หรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์แล้วจะเผยแพร่สำเนางานลิขสิทธิ์ให้ถึงกลุ่มคนพิการได้อย่างไรโดยไม่ละเมิดงานอันมีลิขสิทธิ์ จึงทำให้องค์กรต่างๆ ยังไม่ใช้ประโยชน์จากข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์มากเท่าที่ควร

(๒) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคช เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ (Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Printed Disabled) ซึ่งเป็นสนธิสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการจัดทำหนังสือหรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ให้อยู่ในรูปแบบที่คนพิการทางสายตาและผู้พิการทางสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเข้าถึงได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

๑.๒ ความจำเป็นที่ต้องทำภารกิจ

แม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการไว้ โดยมีขอบเขตที่ให้ประโยชน์กับคนพิการในเรื่องประเภทของคนพิการและประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์กว้างกว่าสนธิสัญญามาร์ราเคชแล้วก็ตาม แต่มีบางประเด็นที่ยังไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติในสนธิสัญญามาร์ราเคช เช่น ขอบเขตสิทธิที่กำหนดให้เป็นข้อยกเว้นของการละเมิด โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ กำหนดเฉพาะสิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ ขณะที่สนธิสัญญามาร์ราเคชให้รวมถึงสิทธิในการจำหน่าย และสิทธิในการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน (สิทธิเผยแพร่ต่อสาธารณชน) เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้คนพิการสามารถเข้าถึงข้อมูลลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นได้ตามความจำเป็น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๓๒ (๙)

(ไม่ปรดพลิก)

หากไม่ทำภารกิจนั้นจะมีผลประการใด

คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือคนพิการประเภทอื่นๆ อาจไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้โดยสะดวก อันเนื่องมาจากหนังสือหรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่อยู่ในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ ในปัจจุบันยังมีอยู่อย่างจำกัด การเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาราคะจะเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงงานลิขสิทธิ์มากขึ้น เนื่องจาก สันติสัญญาให้สิทธิในการเผยแพร่สำเนางานที่ได้จัดทำขึ้นในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ในระดับภายในประเทศและระดับระหว่างประเทศ ซึ่งมาตรา ๓๒ (๙) ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ยังไม่ได้ให้สิทธิเผยแพร่ต่อสาธารณชนไว้

๑.๓ การดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์มีกี่ทางเลือก มีทางเลือกอะไรบ้าง

(๑) ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยยกเลิกมาตรา ๓๒ (๙) และกำหนดเป็นมาตราใหม่ให้ชัดเจนว่าองค์กรผู้จัดทำ เช่น หน่วยงานของรัฐ สมาคม มูลนิธิ เป็นต้น สามารถทำซ้ำหรือดัดแปลงซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ที่เจ้าของลิขสิทธิ์นำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว และให้องค์กรผู้จัดทำเผยแพร่สำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่สามารถเข้าถึงได้ เพื่อประโยชน์ของคนพิการโดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

(๒) รัฐบาลอาจจัดสรรงบประมาณอุดหนุนช่วยเหลือให้คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญาหรือการเรียนรู้ หรือคนพิการประเภทอื่นๆ สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้

แต่ละทางเลือกมีข้อดีข้อเสียอย่างไร

ทางเลือกตาม (๑) มีข้อดี ดังนี้

- ทำให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ เกิดความชัดเจน ไม่มีปัญหาในการตีความ โดยเฉพาะเรื่องของการเผยแพร่ต่อสาธารณชนที่จำเป็นต้องกำหนดในการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งนี้

- คนพิการของไทยสามารถได้รับข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการศึกษา สอดคล้องกับหลักของการไม่เลือกปฏิบัติ ความเท่าเทียม และความเสมอภาค ความสามารถในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ การมีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบและมีประสิทธิภาพ และสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เป็นไปตามแนวทางและเจตจำนงของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในเรื่องของการพัฒนาคนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นการสร้างและพัฒนาคนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ควรได้รับการพัฒนาความรู้ที่จำเป็น

ส่วนทางเลือกตาม (๒) มีข้อเสียคือ อาจทำให้รัฐบาลต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเงินงบประมาณในการอุดหนุนช่วยเหลือคนพิการเป็นจำนวนมาก เพราะมีผู้ที่มีความบกพร่องตามกฎหมายที่จำเป็นต้องเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จำนวนกว่า ๖๕๔,๘๗๓ คน (ข้อมูลสถิติคนพิการจากฐานข้อมูลทะเบียนกลางคนพิการ กรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๐)

๑.๔ มาตรการที่บรรลุวัตถุประสงค์ของภารกิจคืออะไร

ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยยกเลิกมาตรา ๓๒ (๙) และกำหนดเป็นมาตราใหม่ให้ชัดเจนว่า องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับสามารถทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้มีการนำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้วและได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย รวมทั้งเผยแพร่สำเนางานนั้นหรือสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับ

จากองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับอื่น เพื่อประโยชน์ของคนพิการได้โดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

๑.๕ ภารกิจนั้นจะแก้ไขปัญหาหรือข้อบกพร่องนั้นได้เพียงใด

การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับสามารถทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญาหรือการเรียนรู้ หรือคนพิการประเภทอื่นๆ รวมทั้งสามารถเผยแพร่สำเนา งาน หรือการรับสำเนานั้นจากองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับในต่างประเทศได้โดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานราชการหรือองค์กรต่างๆ ที่ผลิตและเผยแพร่หนังสือหรือสื่อสิ่งพิมพ์ในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้มีความมั่นใจในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของคนพิการมากยิ่งขึ้น

๑.๖ ผลสัมฤทธิ์ของภารกิจคืออะไร

องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับสามารถทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญาหรือการเรียนรู้ หรือคนพิการประเภทอื่นๆ โดยได้รับช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ตัวชี้วัดความสัมฤทธิ์ของกฎหมายมีอย่างไร

องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับมีการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญาหรือการเรียนรู้ หรือคนพิการประเภทอื่นๆ ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้กว้างขวางมากขึ้น

๑.๗ การทำภารกิจสอดคล้องกับพันธกรณีและความผูกพันตามหนังสือสัญญาที่ประเทศไทยมีต่อรัฐต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศใด ในเรื่องใด

สอดคล้องกับสนธิสัญญามาร์ราเคช เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้วสำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น และคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ (Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired or Otherwise Print Disabled) ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบในการเข้าเป็นภาคีสัญญาดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ และหลักการในปฏิญญาสากลว่าด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)) ข้อ ๓๐ การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม การผ่อนคลายยามว่าง และกีฬา ซึ่งประเทศไทยได้เป็นภาคีสัญญาดังกล่าวแล้ว

นอกจากนี้ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามหลักการดังกล่าวยังสอดคล้องกับความตกลงด้านทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ เช่น ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS Agreement) และอนุสัญญากรุงเบิร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention) ที่ให้ประเทศสมาชิกสามารถกำหนดช้อยกเว้นได้ รวมทั้งเป็นไปตามแนวทางและเจตจำนงของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ในเรื่องของการพัฒนาคนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในการที่จะให้คนพิการเข้าถึง

(โปรดพลิก)

งานวรรณกรรมที่โฆษณาแล้ว เป็นการสร้างและพัฒนาคนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ควรได้รับการพัฒนาความรู้ที่จำเป็น ซึ่งมีคนพิการร้อยละ ๙๐ ในประเทศกำลังพัฒนาที่มีปัญหาการเข้าถึงผลงานการพิมพ์ และมีหนังสือจำนวนน้อยกว่าร้อยละ ๑ ของหนังสือในประเทศกำลังพัฒนาที่สามารถใช้สำหรับคนพิการทางการเห็น และสอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนของ UNDP ตามวาระ ค.ศ. ๒๐๓๐ ที่เชื่อว่าการเข้าสู่แหล่งความรู้ในทุกรูปแบบจะมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคน เช่น หนังสือเบรลล์ และ E-Book เป็นต้น

๒. ผู้ทำภารกิจ

๒.๑ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพ ต้นทุน และความคล่องตัวแล้ว เหตุใดจึงไม่ควรให้เอกชนทำภารกิจนี้

เรื่องนี้เป็นเรื่องของการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เป็นการกำหนดข้อกวดขันการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงจำเป็นหน้าที่และอำนาจของรัฐโดยตรง

ภารกิจนี้ควรทำร่วมกับเอกชนหรือไม่ อย่างไร

เอกชนจะเข้ามามีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย แต่กระบวนการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมายเป็นภารกิจของรัฐโดยตรง

๒.๒ เมื่อคำนึงถึงประสิทธิภาพและประโยชน์ที่จะเกิดแก่การให้บริการประชาชน ควรทำภารกิจนี้ร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ เพราะเหตุใด

การแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบกฎหมายฉบับนี้ ตลอดจนสนธิสัญญามาร์ราเคซเป็นความตกลงระหว่างประเทศ ภายใต้การกำกับดูแลองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) จึงไม่อาจให้หน่วยงานอื่นร่วมทำภารกิจได้

๒.๓ ภารกิจดังกล่าวหากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำ จะได้ประโยชน์แก่ประชาชนมากกว่าหรือไม่

ในเรื่องนี้ไม่สามารถมอบภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ เพราะสภาพการบังคับใช้กฎหมายครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วราชอาณาจักรและทุกคน มิใช่จำกัดเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. ความจำเป็นในการตรากฎหมาย

๓.๑ การจัดทำภารกิจนั้นมีความสอดคล้องกับเรื่องใด อย่างไร

หน้าที่หลักของหน่วยงานของรัฐ (ตามภารกิจพื้นฐาน (Function)) ในเรื่อง.....

หน้าที่ของรัฐและแนวนโยบายแห่งรัฐ ในเรื่อง การให้ความช่วยเหลือคนพิการให้สามารถ

ดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ ตามมาตรา ๗๑ วรรคสาม ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ยุทธศาสตร์ชาติ ในเรื่อง.....

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในเรื่อง.....

แนวทางการปฏิรูปประเทศ ในเรื่อง.....

๓.๒ การทำภารกิจนั้นสามารถใช้มาตรการทางบริหารโดยไม่ต้องออกกฎหมายได้หรือไม่
ไม่ได้
ถ้าใช้มาตรการทางบริหารจะมีอุปสรรคอย่างไร
เรื่องนี้เป็นการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อกำหนดข้อยกเว้นให้ทุกคนปฏิบัติตาม
จึงไม่สามารถใช้มาตรการทางบริหารดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

๓.๓ ในการทำภารกิจนั้น เหตุใดจึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้
เนื่องจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบในการเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญา
มาร์ราเคชฯ แล้วเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ แต่การเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญาดังกล่าวจำเป็นต้อง
ต้องแก้ไขกฎหมายลิขสิทธิ์ให้สอดคล้องกับสนธิสัญญามาร์ราเคชก่อน จึงจะดำเนินการ
ยื่นภาคยานุวัติสารสมัครเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญาต่อไปได้ จึงจำเป็นต้องตรากฎหมายในขณะนี้
เพื่อให้คนพิการของไทยได้รับประโยชน์จากพันธกรณีตามสนธิสัญญามาร์ราเคชโดยเร็ว

๓.๔ การใช้บังคับกฎหมายและระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

(ก) การใช้บังคับกฎหมาย

ต้องใช้บังคับพร้อมกันทุกท้องที่ทั่วประเทศ

เนื่องจากร่างกฎหมายฉบับนี้เป็นการกำหนดข้อยกเว้นของการกระทำละเมิดเพื่อประโยชน์
ของ คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญาหรือการเรียนรู้ หรือคนพิการ
ประเภทอื่นๆ ที่ไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และพร้อมกัน
ทุกท้องที่ทั่วประเทศ

ทอยยใช้บังคับเป็นท้องที่ ๆ ไป เนื่องจาก .....

ใช้บังคับเพียงบางท้องที่ เนื่องจาก .....

(ข) ระยะเวลาในการใช้บังคับกฎหมาย

ใช้บังคับทันทีที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจาก .....

มีการทอระยะเวลาในการบังคับใช้เป็นเวลาเท่าใด เพราะเหตุใด

มีการทอระยะเวลาการบังคับใช้ภายใน ๑๒๐ วันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา
เนื่องจาก มีกระบวนการขั้นตอนที่จะต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกสนธิสัญญามาร์ราเคชและ
ต้องประชาสัมพันธ์เผยแพร่กฎหมาย

ควรกำหนดระยะเวลาการสิ้นสุดไว้ด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด .....

๓.๕ เหตุใดจึงไม่สมควรตราเป็นกฎในลักษณะอื่น เช่น ข้อบัญญัติท้องถิ่น

เนื่องจากเป็นการแก้ไขกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติ

๓.๖ ลักษณะการใช้บังคับ

ควบคุม

กำกับ/ติดตาม (ข้ามไปข้อ ๓.๘)

ส่งเสริม

ระบบผสม

เหตุใดจึงต้องใช้ระบบดังกล่าว เนื่องจากเป็นการบังคับใช้กฎหมายที่ควบคุมมิให้มี
การกระทำละเมิดลิขสิทธิ์ และส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากข้อยกเว้นนี้สำหรับคนพิการ

๓.๗ การใช้ระบบอนุญาตในกฎหมาย

๓.๗.๑ เพราะเหตุใดจึงกำหนดให้ใช้ระบบอนุญาต หรือใช้ระบบอื่นที่มีผลเป็นการควบคุม

๓.๗.๒ มีการกำหนดค่าธรรมเนียมการอนุญาตหรือไม่ ถ้ามี มีความจำเป็นอย่างไร
คุ้มค่าต่อภาระที่เกิดแก่ประชาชนอย่างไร

๓.๗.๓ มีหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจในการอนุญาตหรือไม่ อย่างไร

๓.๗.๔ มีขั้นตอนและระยะเวลาที่แน่นอนในการอนุญาตหรือไม่

๓.๗.๕ มีการเปิดโอกาสให้อุทธรณ์การปฏิเสธคำขอ การให้ยื่นคำขอใหม่ หรือไม่ อย่างไร

๓.๗.๖ มีการต่ออายุการอนุญาตหรือไม่

มีการตรวจสอบก่อนการต่อใบอนุญาตหรือไม่

๓.๘ การใช้ระบบคณะกรรมการในกฎหมาย

๓.๘.๑ กฎหมายที่จะตราขึ้นมีการใช้ระบบคณะกรรมการ หรือไม่ มีความจำเป็นอย่างไร

๓.๘.๒ คณะกรรมการที่กำหนดขึ้นมีอำนาจซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการอื่นหรือไม่

หากมีความซ้ำซ้อน จะดำเนินการอย่างไรกับคณะกรรมการอื่นนั้น

๓.๘.๓ องค์ประกอบของคณะกรรมการมีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือนายกรัฐมนตรี

หรือหัวหน้าส่วนราชการหรือไม่

เหตุใดจึงต้องกำหนดให้บุคคลดังกล่าวเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการ

๓.๙ มีกรอบหรือแนวทางการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่หรือไม่ อย่างไร

๓.๑๐ ประเภทของโทษที่กำหนด

โทษทางอาญา

โทษทางปกครอง

ระบบผสม

๓.๑๑ การกำหนดโทษทางอาญาจะทำให้การบังคับใช้กฎหมายสัมฤทธิ์ผล เพราะเหตุใด

๓.๑๒ ความผิดที่กำหนดให้เป็นโทษทางอาญาเป็นความผิดที่มีความร้ายแรงอย่างไร

๔. ความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น

๔.๑ การดำเนินการตามภารกิจในเรื่องนี้มีกฎหมายอื่นในเรื่องเดียวกันหรือทำนองเดียวกันหรือไม่
กฎหมายลิขสิทธิ์เป็นกฎหมายเฉพาะ จึงไม่มีความซ้ำซ้อนกับกฎหมายอื่น และ
ร่างกฎหมายดังกล่าวมีหลักการเช่นเดียวกันกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของ
คนพิการที่กำหนดในกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศต่างๆ ที่เข้าเป็นภาคีสันติสัญญาแล้ว
เช่น ประเทศเกาหลี สิงคโปร์ อินเดีย อาร์เจนติน่า และออสเตรเลีย เป็นต้น

๔.๒ ในกรณีที่มีกฎหมายขึ้นใหม่ เหตุใดจึงไม่ยกเลิก แก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในเรื่อง
เดียวกันหรือทำนองเดียวกันที่มีอยู่

๕. ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

- ผู้มีหน้าที่ตามร่างกฎหมายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมายนั้นโดยตรง
 เจ้าของลิขสิทธิ์ และคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว
 สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นๆ
- ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ที่อาจได้รับผลกระทบจากร่างกฎหมาย.....

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่บุคคลดังกล่าว

ด้านเศรษฐกิจและสังคม

- เชียงบวก

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เปิดโอกาสให้กับประชากรคนพิการที่มีความบกพร่อง
 ทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นๆ
 ได้รับความรู้และข่าวสารที่เป็นประโยชน์ จะลดความเหลื่อมล้ำ เกิดความเสมอภาค และ
 มีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงศิลปะวิทยาการ มีผลให้ประชากรผู้พิการได้รับความสุข และ
 ประสบความสำเร็จในชีวิตโดยทั่วหน้ากัน

ผู้ได้รับผลกระทบเชียงบวก

คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือ
 การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นๆ

- เชียงลบ

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้เพิ่มเติมข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการให้
 รวมถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย ทำให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับสามารถ
 เผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้จัดทำขึ้นเอง หรือได้รับจากองค์กร
 ในต่างประเทศให้กับคนพิการได้ โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ จึงอาจทำให้รายได้จาก
 การจำหน่ายของเจ้าของลิขสิทธิ์ลดลงบ้างเล็กน้อย

ผู้ได้รับผลกระทบเชียงลบ

เจ้าของลิขสิทธิ์ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับผลกระทบเชียงลบ เว้นแต่เจ้าของลิขสิทธิ์ที่จำหน่าย
 งานในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้อยู่แล้วอาจมีรายได้จากการจำหน่ายลดลงบ้างเล็กน้อย

๕.๓ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดบ้างที่ต้องถูกจำกัด

สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน

การจำกัดนั้นเป็นการจำกัดเท่าที่จำเป็นหรือไม่ อย่างไร

สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์จะถูกจำกัดเท่าที่จำเป็น เพื่อให้คนพิการที่มีความบกพร่อง
 ทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นๆ
 สามารถเข้าถึงงานลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่เหมาะสมได้ตามความจำเป็น

๕.๔ ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๕.๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างน้อยเพียงใด

คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือ การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นๆ จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากการได้รับประโยชน์ ในการเข้าถึงหนังสือและตำราเรียนต่างๆ ที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ โดยเฉพาะงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศที่เป็นงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปะวิทยาการหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งหนังสือที่อ่าน เพื่อความเพลิดเพลิน ซึ่งจะได้รับประโยชน์และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ดังนี้

(๑) การพัฒนาตนเองด้วยตนเอง คนพิการจะมีชีวิตร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคมนั้น มีการพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิต โดยไม่มีความผิดแผกแตกต่างมากนักกับคนทั่วไปในสังคม มีความพยายาม ในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน มีพฤติกรรม ทำที่ ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนการดำเนินวิถีชีวิตที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคม

(๒) การพัฒนาตนเองด้วยการศึกษา การฝึกทักษะช่วยเหลือตัวเองได้ในชีวิตประจำวัน ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการวางรากฐานชีวิตของคนพิการทุกประเภท เพราะการศึกษาถือเป็นหัวใจของการพัฒนาให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยการมีอาชีพและการงานที่มั่นคง สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ความเป็นไปในสังคม มีความรู้ และเท่าทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว อันเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในการปรับตัว ปรับใจ ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้โดยปกติสุข

(๓) สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนพิการสามารถเอาชนะต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ ได้ ซึ่งหมายรวมถึงปัญหาที่เกิดจากอุปสรรคและข้อเสียเปรียบจากสภาพความพิการของตนเอง และอุปสรรคต่อทัศนคติของบุคคลในสังคม และบุคคลรอบข้างตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ดังนั้น เมื่อคนพิการมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะเป็นคนพิการที่ยอมรับตนเองได้ และจะเป็นคนที่ไม่คิดว่าตนเองมีปมด้อย

๕.๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

ลดความเหลื่อมล้ำ เกิดความเสมอภาค และมีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึงศิลปะ ความรู้ วิทยาการ และข่าวสารที่เป็นประโยชน์ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยมีความรู้เป็นพื้นฐาน

การประกอบกิจการเป็นไปโดยสะดวกหรือลดต้นทุนของผู้ประกอบการได้มากน้อยเพียงใด

ยกระดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศได้มากน้อยเพียงใด และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาอย่างน้อยเพียงใด

๕.๔.๓ เสริมสร้างประสิทธิภาพหรือนวัตกรรมในการปฏิบัติราชการอย่างไร
สามารถลดงบประมาณแผ่นดินได้มากน้อยเพียงใด

๕.๔.๔ วิธีการและระยะเวลาประเมินผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนประโยชน์ที่ประชาชนและ
สังคมจะได้รับ ได้แก่

ผู้ได้รับประโยชน์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงได้แก่ คนพิการที่มี
ความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือ การเรียนรู้ หรือ
ความบกพร่องอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยสามารถสรุปจำนวนจากข้อมูล
การจดทะเบียนของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๐
ได้ดังนี้

ประเภทความพิการ	จำนวนคนพิการ
๑. ทางการเห็น	๑๘๗,๒๔๙ คน ร้อยละ ๑๐.๓๕
๒. ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	๓๓๒,๒๙๔ คน ร้อยละ ๑๘.๓๗
๓. ทางสติปัญญา	๑๒๖,๖๐๔ คน ร้อยละ ๗.๐๐
๔. ทางการเรียนรู้	๘,๗๒๖ คน ร้อยละ ๐.๔๘
รวม	๖๕๔,๘๗๓ คน

จากข้อมูลข้างต้น หากร่างพระราชบัญญัติสิทธิฯ ในส่วนนี้มีผลมีผลใช้บังคับ
ผู้พิการดังกล่าว จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากการได้รับประโยชน์ในการเข้าถึงหนังสือและ
ตำราเรียนต่างๆ ที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ โดยเฉพาะงานอันมีลิขสิทธิ์
จากต่างประเทศที่เป็นงานวรรณกรรม หรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปะวิชาการ
หรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งหนังสือที่อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ซึ่งจะได้รับ
ประโยชน์และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม

๕.๕ ความยุ่งยากที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามกฎหมาย

๕.๖ ความคุ้มค่าของภารกิจเมื่อคำนึงถึงงบประมาณที่ต้องใช้ ภาระหน้าที่ที่เกิดขึ้นกับประชาชน
และการที่ประชาชนจะต้องถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ

๖. ความพร้อมของรัฐ

๖.๑ ความพร้อมของรัฐ

(ก) กำลังคนที่คาดว่าจะต้องใช้ ไม่มีผลกระทบต่ออัตรากำลังคน

(ข) คุณวุฒิและประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ที่จำเป็นต้องมี.....

(โปรดพลิก)

(ค) งบประมาณที่คาดว่าจะต้องใช้ในระยะห้าปีแรกของการบังคับใช้กฎหมาย.....
โดยเป็นงบดำเนินงานจำนวน.....และงบลงทุนจำนวน.....

๖.๒ ในกรณีที่ร่างกฎหมายที่มีผลต่อการจัดตั้งหน่วยงานหรืออัตรากำลัง มีความเห็นของ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณหรือไม่ อย่างไร

๖.๓ วิธีการที่จะให้ผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายมีความเข้าใจและพร้อมที่จะปฏิบัติตามกฎหมาย

วิธีการสร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนผู้อยู่ภายใต้กฎหมาย

จัดประชุมสัมมนาเผยแพร่สาระสำคัญของร่างกฎหมาย สร้างความรู้ความเข้าใจ และ
ประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา และ
ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของกรมทรัพย์สินทางปัญญา

การเข้าถึงข้อมูลของประชาชน

เว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของกรมทรัพย์สินทางปัญญา
และการจัดสัมมนาเผยแพร่ความรู้

๗. หน่วยงานที่รับผิดชอบและผู้รักษาการตามกฎหมาย

๗.๑ มีหน่วยงานอื่นใดที่ปฏิบัติภารกิจซ้ำซ้อนหรือใกล้เคียงกันหรือไม่ มีข้อเสนอแนะในการ
ดำเนินการกับหน่วยงานนั้นอย่างไร

๗.๒ มีความเกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

๗.๓ มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือไม่ อย่างไร

๗.๔ ผู้รักษาการตามกฎหมาย ได้แก่

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

การกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวเป็นผู้รักษาการตามกฎหมายเนื่องจาก

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ เป็นกฎหมายที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมทรัพย์สิน
ทางปัญญา ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของกระทรวงพาณิชย์

๘. วิธีการทำงานและตรวจสอบ

๘.๑ ระบบการทำงานที่กำหนดสอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือไม่

เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

- มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์
- ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ
- มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

๘.๒ การเปิดเผยการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

- ๘.๒.๑ ในกฎหมายมีการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการของเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องใดบ้าง
.....-.....แต่ละขั้นตอนใช้เวลาดำเนินการเท่าใด.....-.....
- ๘.๒.๒ หากมีการใช้ดุลพินิจ การใช้ดุลพินิจสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและหลักนิติธรรม
อย่างไร.....-.....
- ๘.๒.๓ ในการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ใช้หลักกระจายอำนาจ หรือมอบอำนาจเพื่อให้ประชาชน
ได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพอย่างไร.....-.....

๘.๓ มีระบบการตรวจสอบและคานอำนาจอย่างไรบ้าง

ตามร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์นี้ให้อำนาจองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับสามารถ
ทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่สำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ การดำเนินการนั้นต้องกระทำภายใต้มาตรา
๓๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กล่าวคือ
ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย
เจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร
และเป็นไปตามแนวทางมาตรา ๓๖ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- ๘.๓.๑ มีระบบการตรวจสอบการปฏิบัติงานภายในหรือไม่ อย่างไร.....-.....
- ๘.๓.๒ มีกระบวนการร้องเรียนจากบุคคลภายนอกหรือไม่ อย่างไร.....-.....

๙. การจัดทำกฎหมายลำดับรอง

- ๙.๑ ได้จัดทำแผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรอง กรอบระยะเวลา ตลอดจนกรอบ
สาระสำคัญของกฎหมายลำดับรองนั้น หรือไม่
ได้จัดทำแผนการดำเนินการไว้แล้ว โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะยกร่างประกาศ
กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งเป็นอนุบัญญัติที่จะต้องออกตามความในร่างมาตรา ๓๒/๔ ให้แล้วเสร็จและ
มีผลใช้บังคับพร้อมกันวันที่พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

ได้ยกร่างกฎหมายลำดับรองในเรื่องใดบ้าง

มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

- (๑) กำหนดประเภทของความพิการที่สามารถเป็นผู้รับประโยชน์จากช้อยกเว้น
การละเมิดลิขสิทธิ์
- (๒) กำหนดหลักเกณฑ์และความหมายขององค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ
- (๓) กำหนดรูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ตามความจำเป็น
ของคนพิการ
- (๔) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการซึ่งได้รับช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ของ
องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับในการทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน

๙.๒ มีกรอบในการตรารอบบัญญัติเพื่อป้องกันการขยายอำนาจหน้าที่ของรัฐหรือเพิ่มภาระแก่บุคคลเกินสมควรอย่างไร.....

๑๐. การรับฟังความคิดเห็น

มีการรับฟังความคิดเห็น

ไม่ได้รับฟังความคิดเห็น

๑๐.๑ ผู้ที่เกี่ยวข้องหรืออาจได้รับผลกระทบที่รับฟังความคิดเห็น

หน่วยงานภาครัฐ

สำนักงานประมาณ สำนักงาน ก.พ.

สำนักงาน ก.พ.ร. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการกิจ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ภาคประชาชน/องค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประชาชนที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบ

ประชาชนทั่วไป

องค์กรอื่น ได้แก่

สมาคมการค้าผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิงไทย สมาคมผู้สร้างภาพยนตร์แห่งสหรัฐอเมริกา สมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ เป็นต้น

๑๐.๒ มีการเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นต่อประชาชนหรือไม่ อย่างไร

กรมฯ มีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องร่วมกับผู้มีส่วนได้เสีย และผู้อยู่ใต้บังคับกฎหมาย (Focus Group) เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙ และวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ โดยเชิญสมาคมคนพิการ ประเภทต่างๆ และหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (เจ้าของลิขสิทธิ์) ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเพื่อพิจารณาร่างพระบัญญัตินี้ ซึ่งทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบหลักการและแนวทางการยกร่างกฎหมาย และได้เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายความเห็นได้ในที่ประชุม พร้อมได้จัดทำสรุปผลการรับฟังความเห็น และสรุปผลวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบในการตรากฎหมาย เผยแพร่บนเว็บไซต์ กรมทรัพย์สินทางปัญญาแล้ว

๑๐.๓ จัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นและเสนอมาประกอบการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี

จัดทำ

ไม่มีการจัดทำ

ในกรณีจัดทำสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น มีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้หรือไม่

วิธีการในการรับฟังความคิดเห็น

จำนวนครั้งและระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็นแต่ละครั้ง

พื้นที่ในการรับฟังความคิดเห็น

ประเด็นที่มีการแสดงความคิดเห็น

ข้อคัดค้านหรือความเห็นของหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น

คำชี้แจงเหตุผลรายประเด็นและการนำผลการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการพิจารณา

จัดทำร่างกฎหมาย

ขอรับรองว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติได้ดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรีฯ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีฯ แล้ว

ลงชื่อ..... น. กิจ'
 (นายทศพล ทังสุบุตร)
 อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา
 วัน/เดือน/ปีที่จัดทำ..... ๕ มิถุนายน ๒๕๖๑

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ .กรมทรัพย์สินทางปัญญา.
 เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ..... นว นว
 (นางสาวนุสรรา กาญจนกุล)
 ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
 หมายเลขติดต่อ ๐๒-๕๔๗-๕๑๙๕

สรุปผลการวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบในการตรากฎหมาย
ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

---

๑. สรุปความจำเป็นในการตรากฎหมาย

โดยที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญา Marrakesh เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น และคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ (Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired or Otherwise Print Disabled) ซึ่งสนธิสัญญาดังกล่าวกำหนดให้รัฐภาคีบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อรองรับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อให้คนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกับบุคคลอื่นในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ และแม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการแล้ว แต่ยังมีบางประเด็นไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติในสนธิสัญญามาร์ราเคช จึงจำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ให้รวมถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาดังกล่าว

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง

๒.๑ สรุปความเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคช เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

ในการประชุมดังกล่าว ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นตรงกันว่า สนธิสัญญามาร์ราเคช มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการของไทยที่จะสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศที่ไม่สามารถเข้าถึงได้อันเนื่องมาจากความพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปะ วิชาการหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ นายมนต์เชียร บุญตัน ประธานอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นว่า องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization : WIPO) ได้ให้การรับรองสนธิสัญญามาร์ราเคชเพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น และคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ โดยให้รัฐภาคีสามารถทำซ้ำ ดัดแปลง จำหน่ายแจกจ่าย รวมถึงเผยแพร่งานที่มีการโฆษณาแล้วในรูปแบบของงานที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ (Accessible Format) และสามารถแลกเปลี่ยนงานนั้นข้ามพรมแดนระหว่างรัฐภาคีได้ (Cross border) โดยผ่านองค์กรที่ได้รับการรับรอง และไม่จำเป็นต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์แต่อย่างใด ซึ่งสนธิสัญญาฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อคนพิการของไทยที่จะสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ

๒.๒ สรุปความเห็นจากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(๑) ความเห็นเกี่ยวกับองค์กรที่จะได้รับประโยชน์จากข้อยกเว้นการละเมิดเพื่อประโยชน์ของคนพิการ (ในร่างกฎหมายที่เสนอต่อที่ประชุม : ใช้คำว่า “องค์กรผู้จัดทำ”)

- สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย และสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เห็นว่า ไม่ควรกำหนดให้ “ผู้จัดทำ” สามารถทำซ้ำหรือดัดแปลง แต่ควรให้เฉพาะองค์กรกระทำได้

- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และสมาคมการค้าผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิงไทย เห็นว่า “องค์กรผู้จัดทำ” ต้องเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคนพิการ และต้องรับรองโดยรัฐ

(๒) ความเห็นเกี่ยวกับประเภทของความพิการที่จะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ (ในร่างกฎหมายที่เสนอต่อที่ประชุม : ผู้ได้รับประโยชน์ คือ คนพิการทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง)

- สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า ผู้ได้รับประโยชน์ และประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์ตามร่าง พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ ให้สิทธิมากกว่าที่สนธิสัญญามาร์ราเคซกำหนดไว้

- สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เห็นว่า ผู้ได้รับประโยชน์ตามร่างกฎหมายนี้ควรกำหนดตามประเภทของความพิการในพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยจะมีขอบเขตการกระทำที่ได้รับข้อยกเว้นมากน้อยเพียงใดให้พิจารณาตามสภาพปัญหาและอุปสรรคที่คนพิการแต่ละประเภทมี

- สมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เห็นว่า ควรเพิ่มประเภทคนพิการทางการเคลื่อนไหวให้เป็นผู้ได้รับประโยชน์ด้วย

- สมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ เห็นว่า ควรแยกสิทธิที่จะได้รับข้อยกเว้นสำหรับผู้พิการแต่ละประเภทที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้อันเนื่องมาจากความบกพร่อง ไม่ควรให้สิทธิแก่ผู้พิการทุกประเภทเหมือนกันหมดแบบเหมารวม

(๓) ความเห็นเกี่ยวกับการเผยแพร่ต่อสาธารณชนที่ได้รับข้อยกเว้น (ในร่างกฎหมายที่เสนอต่อที่ประชุม : กำหนดให้องค์กรผู้จัดทำสามารถเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ผู้จัดทำหรือองค์กรผู้จัดทำได้มีการทำซ้ำหรือดัดแปลงไว้แล้ว หรือสำเนางานที่ได้รับจากองค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ)

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า ด้วยเหตุที่การเผยแพร่ต่อสาธารณชนตามกฎหมายไทยตีความอย่างกว้าง จึงอาจต้องคำนึงถึงความได้เปรียบเสียเปรียบ เนื่องจากการที่กำหนดให้สิทธิที่กว้างกว่า และประเภทของงานที่อนุญาตมากกว่า อาจทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบจากการที่กฎหมายในประเทศภาคีอื่นๆ กำหนดให้สามารถทำได้เฉพาะงานวรรณกรรมและงานศิลปกรรม ซึ่งเป็นไปตามที่สนธิสัญญามาร์ราเคซกำหนดขั้นต่ำไว้ก็ได้

- สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย เห็นว่า ควรปรับถ้อยคำว่า “การเผยแพร่ต่อสาธารณชน” เป็นคำว่า “ให้ปรากฏต่อสาธารณชนผู้เป็นคนพิการ”

- สมาคมทรัพย์สินทางปัญญาแห่งประเทศไทย เห็นว่า คำว่า “การเผยแพร่ต่อสาธารณชน” เป็นคำที่กว้าง และอาจถูกตีความรวมถึงการนำงานขึ้นบน Youtube ซึ่งยังควรต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ เนื่องจากบุคคลที่เข้าถึงงานได้ไม่ใช่เฉพาะผู้พิการเพียงกลุ่มเดียวแต่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน และอาจมีการใช้ข้อยกเว้นสำหรับคนพิการขึ้นมากล่าวอ้างได้

- สมาคมการค้าผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิงไทย เห็นว่า สนธิสัญญามาร์ราเคซไม่รวมงานสิ่งบันทึกเสียง และงานแพร่เสียงแพร่ภาพ ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ให้มีการทำซ้ำ หรือทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนในงานเพลง ภาพยนตร์ หนังสือ หรืองานแอนิเมชันทั้งหลาย

๒.๓ สรุปความเห็นจากการเผยแพร่ในเว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

(๑) คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ มีข้อเสนอแนะต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ดังนี้

- เจตนารมณ์ของสนธิสัญญามาร์ราเคซ เป็นการกำหนดข้อยกเว้นเพื่อให้คนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ได้ แต่บทบัญญัติใน (๑) ของมาตรา ๓๒/๔ “ทำซ้ำหรือดัดแปลงโดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์และได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย” เป็นการบัญญัติให้การทำซ้ำหรือดัดแปลงต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งอาจขัดต่อเจตนารมณ์และบทบัญญัติของสนธิสัญญามาร์ราเคซ จึงขอให้แก้ไขเป็น “ทำซ้ำหรือดัดแปลง...โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์...”

- คำว่า “คนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์” (Print Disabled) ตามเจตนารมณ์ของสนธิสัญญามาร์ราเคซ หมายความว่า คนพิการทุกประเภทที่มีข้อจำกัดในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ จึงขอให้เพิ่มความในมาตรา ๓๒/๔ วรรคหนึ่ง โดยเพิ่มคำว่า “การเคลื่อนไหว” ระหว่างคำว่า “การได้ยิน” และ “สติปัญญา” เพื่อให้ครอบคลุมถึง คนพิการรุนแรงซึ่งไม่สามารถใช้มือในการอ่านหนังสือได้ด้วย

(๒) ศูนย์กฎหมายสุขภาพและจริยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มธ./กรรมการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค แสดงความเห็น ว่า เห็นด้วยในหลักการของร่าง พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ ฉบับปรับปรุงความเห็นนี้ แต่ควรปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาโดยตัดข้อความ “โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์” ออก เนื่องจากองค์กรผู้จัดทำเป็นหน่วยงานของรัฐ มูลนิธิ สมาคม ฯลฯ มิได้ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อหากำไรหรือจำหน่ายอยู่แล้ว หากได้ใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย จึงไม่ควรถูกต้องขออนุญาตอีก มิฉะนั้น จะเป็นการดำเนินการแบบ ๒ มาตรฐาน ไม่สอดคล้องกับมาตรา ๓๒ เนื้อหาที่ควรแก้ไขมีดังนี้

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๒/๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

“มาตรา ๓๒/๔ การกระทำใดๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

(๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลงโดยองค์กรผู้จัดทำซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ที่นำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว และได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยองค์กรผู้จัดทำซึ่งสำเนางานที่ได้จัดทำขึ้นตาม (๑) รวมถึงสำเนาที่ได้รับจากองค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ

ทั้งนี้ รูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการ องค์กรผู้จัดทำ และองค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา”

(๓) สมาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เสนอความเห็น ๓ ประการว่า

- ในมาตรา ๓๒/๔ ขอให้เพิ่มคำว่า “การเคลื่อนไหว” ระหว่าง “การได้ยิน” และ “สติปัญญา” เพื่อให้ครอบคลุมถึงคนพิการรุนแรงซึ่งไม่สามารถใช้มือในการอ่านหนังสือได้ด้วย ตามเจตนารมณ์ของคำว่า “คนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์” (Print Disabled) ในสนธิสัญญามาร์ราเคซ

- คำว่า “โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์” หมายความว่าอย่างไร หมายถึง “ยินยอมให้ทำซ้ำหรือดัดแปลง” หรือ “ยินยอมให้โฆษณา” โดยถ้าหมายถึงว่า “ยินยอมให้ทำซ้ำหรือดัดแปลง” จะยังเป็นการจำกัดสิทธิคนพิการให้ต้องไปขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนถึงจะกระทำการดังกล่าวได้ การที่คนพิการไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ด้วยเหตุแห่งความพิการนั้นๆ ก็เป็นเหตุผลที่เพียงพอแล้ว ควรจะสามารถทำซ้ำดัดแปลงได้ แม้เจ้าของลิขสิทธิ์จะให้ความยินยอมหรือไม่ก็ตาม

(๔) นายราชภัฏ สุ่มจินดา (ไม่ทราบสังกัด) เห็นว่า ถ้อยคำของมาตรา ๓๒/๔ (๑) ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าที่มีการเพิ่มเติมใหม่นั้น กำหนดเงื่อนไขว่าผู้จัดทำต้องมีสภาพเป็นองค์กร หรือจัดทำในนามองค์กร ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่เคยเห็นการทำซ้ำ ฯลฯ เพื่อประโยชน์ของผู้พิการนั้นบุคคลธรรมดาก็สามารถกระทำได้ โดยไม่ต้องอาศัยสภาพของความเป็นองค์กร จึงสงสัยว่าการตีความมาตรา ๓๒/๔(๑) นั้น เป็นการจำกัดเฉพาะกลุ่มองค์กรให้มีการทำซ้ำหรือเผยแพร่งานสำหรับผู้พิการเพียงกลุ่มเดียวหรือไม่

๒.๔ สรุปความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชั้นการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี

(๑) กระทรวงวัฒนธรรม เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) ซึ่งเป็นการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อให้คนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในสังคมในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อย่างเพียงพอ และเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาอาร์ราเคซ

(๒) ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เห็นว่า โดยหลักการการปรับปรุงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาอาร์ราเคซ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ จะทำให้ประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากสันติสัญญาดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนพิการของไทยจะสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศในงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปวิทยาการหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ นับว่ามีเหตุผลและความเหมาะสม จึงให้ความเห็นชอบเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

(๓) กระทรวงการต่างประเทศ พิจารณาแล้วไม่ขัดข้องต่อร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาอาร์ราเคซ และเห็นว่าการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาอาร์ราเคซ เป็นการเสริมการปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีในข้อ ๔ เรื่องความสามารถในการเข้าถึง และข้อ ๓๐ เรื่องการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม นันทนาการ การผ่อนคลายยามว่าง และกีฬา อีกทั้งยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้ คณะกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ยังได้ให้ข้อเสนอแนะให้ไทยเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาอาร์ราเคซโดยเร็ว นอกจากนี้การเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาอาร์ราเคซ ยังเป็นประโยชน์และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของไทย โดยเป็นพัฒนาการสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนที่สะท้อนความมุ่งมั่นและตั้งใจของรัฐบาลไทยในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคนพิการของไทยจะได้รับประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ โดยเฉพาะงานวรรณกรรม หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นข้อมูลทางศิลปวิทยาการหรือข่าวสารความรู้ที่อำนวยความสะดวกการพัฒนาคุณภาพชีวิต และศักยภาพของคนพิการ

(๔) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นว่า ควรให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญาอาร์ราเคซ ซึ่งจะเป็ประโยชน์

สำหรับคนพิการในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ต่างๆ ทั้งของไทยและของต่างประเทศ โดยมีข้อสังเกตว่า เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่องค์กรผู้จัดทำทั้งในและต่างประเทศในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของคนพิการให้มากยิ่งขึ้น กระทรวงพาณิชย์ควรจัดให้มีการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานราชการ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับรูปแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำ หรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาการร่างประกาศกระทรวงให้มีความชัดเจน เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อคนพิการอย่างแท้จริงต่อไป

(๕) กระทรวงศึกษาธิการ เห็นว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการไว้ โดยมีขอบเขตที่ให้ประโยชน์กับคนพิการในเรื่องประเภทของคนพิการ และประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์กว้างกว่าสนธิสัญญามาร์ราเคซแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีบางประเด็นที่ยังไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติในสนธิสัญญามาร์ราเคซ เช่น ขอบเขตของสิทธิที่กำหนดให้เป็นข้อยกเว้นของการละเมิดโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ กำหนดเฉพาะสิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ ขณะที่สนธิสัญญามาร์ราเคซ ให้รวมถึงสิทธิในการจำหน่าย และสิทธิในการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน (สิทธิเผยแพร่ต่อสาธารณชน) เป็นต้น ซึ่งร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญามาร์ราเคซ จึงมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการไทยที่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปะวิชาการ หรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบทบัญญัติในสนธิสัญญามาร์ราเคซ จึงเห็นด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญามาร์ราเคซ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

๒.๕ สรุปความเห็นในชั้นการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) ได้ประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญามาร์ราเคซ รวม ๕ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดยในการประชุมได้เชิญนายมณฑิร บุญตัน ประธานอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นายสมชาย สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เข้าร่วมชี้แจงกับกรมทรัพย์สินทางปัญญาด้วย สรุปความเห็นในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ดังนี้

(๑) นายมณฑิร บุญตัน เสนอว่า ควรเพิ่มเติมประเภทคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในร่างมาตรา ๓๒/๔ ให้เป็นผู้ได้รับประโยชน์ตามข้อยกเว้นนี้ด้วย เนื่องจากตามสนธิสัญญามาร์ราเคซ Article 3 (C) มีการกล่าวถึงคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในการเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น บุคคลที่เป็นอัมพาตตั้งแต่คอลงมา ตัวอย่างเช่น ศาสตราจารย์ สตีเฟน ฮอว์กิง ซึ่งมีความรู้ความสามารถที่จะทำประโยชน์ได้อย่างมากมาย แต่ด้วยข้อจำกัดของสภาพทางกายทำให้ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบปกติได้ ทั้งนี้ การเพิ่มเติมดังกล่าวไม่เกินไปกว่าเจตนารมณ์ของสนธิสัญญาฯ

(๒) คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญามาร์ราเคซ สรุปได้ดังนี้

- ปรับปรุงถ้อยคำในหลักการและเหตุผลเล็กน้อย เพื่อให้เจตนาารมณ์ในการแก้ไขกฎหมายมีความชัดเจนขึ้น
- ปรับปรุง คำว่า “องค์กรผู้จัดทำ” เป็นคำว่า “องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ” เพื่อให้สอดคล้องกับข้อบทในสนธิสัญญามาร์ราเคช Article 2 (c) ที่กำหนดว่า “authorized entity” means an entity that is authorized or recognized by the government...”
- เพิ่มประเภทความบกพร่องของคนพิการที่ได้รับประโยชน์ ให้รวมถึงความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวด้วย เพื่อให้เป็นไปตามเจตนาารมณ์ของสนธิสัญญามาร์ราเคชที่รวมถึงผู้ที่มีความบกพร่องทางกายภาพ เช่น ไม่สามารถถือหรือหยิบจับหนังสือได้
- เปลี่ยนจากการกำหนดความพิการอื่นที่ได้รับประโยชน์ในกฎกระทรวง เป็นให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้การดำเนินการกำหนดประเภทของความพิการที่จะได้รับประโยชน์มีความคล่องตัว

๓. สรุปการวิเคราะห์ผลกระทบในการตรากฎหมายอย่างรอบด้าน

ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคช อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านเศรษฐกิจและสังคมทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ดังนี้

๓.๑ ผลกระทบเชิงบวก

คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือ การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นๆ จะเป็นผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวก เนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จะส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเสมอภาคและมีความเท่าเทียมกันทางสังคมในการได้รับและเข้าถึงข้อมูลทางศิลปะวิทยาการหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งหนังสือที่อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพในการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง

จากข้อมูลการจดทะเบียนของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๐ พบว่า ในประเทศไทยมีคนพิการทางการเห็นจำนวน ๑๘๗,๒๙๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๓๕ ของคนพิการทั้งหมด ในขณะที่มีข้อมูลระบุว่าหนังสือที่มีการจัดทำให้อยู่ในรูปแบบที่คนพิการทางสายตาสสามารถเข้าถึงได้ (Accessible Format) เช่น ตัวอักษรขนาดใหญ่ หนังสือเสียง หรือหนังสืออักษรเบรลล์ มีอยู่เพียงไม่เกินร้อยละ ๗ อีกทั้ง หนังสือสำหรับความผิดปกติของคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์บางประเภทยังมีอยู่น้อยมากและพบว่าเป็นหนังสือที่จำหน่ายในต่างประเทศเกือบทั้งหมด เช่น คนพิการทางการเรียนรู้ (Dyslexia) ซึ่งเป็นความผิดปกติของสมอง ทำให้มองเห็นตัวอักษรสลับที่และมีปัญหาในการสะกดคำ ต้องอาศัยหนังสือที่สร้างขึ้นเป็นพิเศษเพื่อให้อ่านและสะกดคำได้ ทำให้ปัจจุบันหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์ที่อ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ หรือเพื่อพัฒนาศักยภาพคนที่มีความบกพร่องต่างๆ มีอยู่อย่างจำกัด และนำไปสู่ความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมระหว่างผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ทั่วไปกับผู้ใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นคนพิการ

นอกจากนี้ แม้ว่ามาตรา ๓๒ (๙) ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ จะกำหนดข้อยกเว้นสำหรับการทำซ้ำหรือดัดแปลงเพื่อประโยชน์ของคนพิการไว้แล้ว แต่ข้อยกเว้นดังกล่าวยังไม่รวมถึงการเผยแพร่งานที่ได้จัดทำขึ้น ทำให้องค์กรที่ทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของคนพิการไม่สามารถนำสำเนาที่ได้จัดทำขึ้นในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ไปแจกจ่ายเพราะอาจเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ และการจัดทำขึ้นใหม่ทั้งหมดมีต้นทุนสูง ต้องมีเครื่องมือเฉพาะ จึงทำให้ที่ผ่านมาคนพิการยังไม่ได้รับประโยชน์จากข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เรื่องนี้ยิ่งกว่าเดิม

สนธิสัญญามาร์ราเคซเป็นสนธิสัญญาที่มีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมการจัดทำหนังสือหรือสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ให้อยู่ในรูปแบบที่คนพิการทางสายตาและผู้พิการทางสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเข้าถึงได้ และอนุญาตให้เผยแพร่สำเนาของดังกล่าวให้แก่ผู้รับประโยชน์หรือองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ ซึ่งอยู่ในรัฐภาคีอื่นได้โดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ทั้งนี้ สนธิสัญญาได้กำหนดประเภทคนพิการที่เป็นผู้ได้รับประโยชน์เริ่มจากแคบที่สุดที่เห็นเป็นประจักษ์ คือ คนตาบอด (blind) รองลงมาคือ คนที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น (visual impairment) และท้ายที่สุดคือ คนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ (Print Disabled) ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีความบกพร่องด้านใดด้านหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์สื่อสิ่งพิมพ์ด้วยวิธีปกติ เช่น คนพิการทางการเรียนรู้ (Dyslexia) คนที่มีความบกพร่องทางร่างกายจนไม่สามารถจับ ถือ หรือเปิดหนังสือได้

การปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการนี้ กำหนดขอบเขตผู้ได้รับประโยชน์กว้างกว่าที่สนธิสัญญามาร์ราเคซกำหนด เนื่องจากรวมถึงคนพิการที่เป็นผู้ได้รับประโยชน์อยู่แล้วตามมาตรา ๓๒ (๙) ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ คือ คนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญาหรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่น ซึ่งสอดคล้องกับสนธิสัญญามาร์ราเคซที่ไม่ตัดสิทธิประเทศสมาชิกที่จะกำหนดข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์กว้างกว่าที่สนธิสัญญามาร์ราเคซกำหนดได้ ดังนั้น ผู้ได้รับประโยชน์ตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงได้แก่ คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือ การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยสามารถสรุปจำนวนจากข้อมูลการจดทะเบียนของกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ณ เดือนกันยายน ๒๕๖๐ ได้ดังนี้

ประเภทความพิการ	จำนวนคนพิการ
๑. ทางการเห็น	๑๘๗,๒๔๙ คน ร้อยละ ๑๐.๓๕
๒. ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	๓๓๒,๒๙๔ คน ร้อยละ ๑๘.๓๗
๓. ทางสติปัญญา	๑๒๖,๖๐๔ คน ร้อยละ ๗.๐๐
๔. ทางการเรียนรู้	๘,๗๒๖ คน ร้อยละ ๐.๔๘
รวม	๖๕๔,๘๗๓ คน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้ได้รับผลกระทบเชิงบวกจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายมีอย่างน้อย ๖๕๔,๘๗๓ คน ทั้งนี้ ในปัจจุบันยังไม่มี การสำรวจข้อมูลคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น คนพิการทางการเรียนรู้ (Dyslexia) หรือคนพิการทางการเคลื่อนไหวที่ความบกพร่องทางร่างกายเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ ในขั้นนี้จึงยังไม่มีข้อมูลจำนวนคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ เนื่องจากตามกฎหมายไทยยังไม่เคยมีการบัญญัติผู้พิการประเภทนี้ไว้

๓.๒ ผลกระทบเชิงลบ

เจ้าของลิขสิทธิ์ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับผลกระทบเชิงลบ เว้นแต่เจ้าของลิขสิทธิ์ที่จำหน่ายงานในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้อยู่แล้วอาจมีรายได้จากการจำหน่ายลดลงบ้างเล็กน้อย เนื่องจากร่างพระราชบัญญัตินี้เพิ่มเติมข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการให้รวมถึงการเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วย ทำให้องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับสามารถเผยแพร่งานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงที่ได้จัดทำขึ้นเอง หรือได้รับจากองค์กรอื่นให้กับคนพิการได้ โดยไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

อย่างไรก็ดี เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบแก่เจ้าของลิขสิทธิ์มากเกินไปจนสมควร ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ได้กำหนดให้การกระทำที่รับช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ต้องเป็นการกระทำที่ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ คำว่า ต้องเป็นการกระทำที่ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญากรุงเบิร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention) (Article ๙ (๒)) ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPS Agreement) (Article ๑๓) และสนธิสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO Copyright Treaty) (Article ๑ D (๑) และ (๒)) ประกอบกับมีหลายประเทศที่ได้มีการขยายกลุ่มผู้พิการที่ได้รับประโยชน์ครอบคลุมไปถึงสติปัญญาและการได้ยินด้วย เช่น ประเทศแคนาดา สิงคโปร์ และออสเตรเลีย

สำหรับข้อกังวลในเรื่องการเผยแพร่ต่อสาธารณชนที่ไม่ใช่ผู้พิการ ตามร่างมาตรา ๓๒/๔ วรรคแรก กำหนดว่า “การกระทำใดๆดังต่อไปนี้ เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากความบกพร่อง.....” เป็นการจำกัดว่าการเผยแพร่ต่อสาธารณชนจะต้องเผยแพร่ต่อผู้พิการเฉพาะที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้เพราะเหตุแห่งความพิการเท่านั้น มิใช่เป็นการทั่วไป ประกอบกับจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่ในประกาศกระทรวงพาณิชย์ให้มีความรัดกุมและก่อให้เกิดผลกระทบแก่เจ้าของลิขสิทธิ์น้อยที่สุด

ทั้งนี้ กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ชี้แจงในการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญามาร์ราเคช เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ แล้ว และภาคเอกชนมีความเข้าใจในเหตุผลความจำเป็น เนื่องจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นมีเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับประโยชน์ที่คนพิการจะได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยสิทธิในการเข้าถึงหนังสือเรียนของนักเรียนพิการทางการเห็น : มุมมองของสำนักพิมพ์เจ้าของลิขสิทธิ์ โดย ดร. อิศวรา ศิริรุ่งเรือง ภาควิชาฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล มกราคม ๒๕๕๘ โดยผลการวิจัยสรุปได้ว่า จากสัดส่วนของนักเรียนพิการทางการเห็นเป็นจำนวนที่น้อยเมื่อเทียบกับจำนวนนักเรียนที่มีการมองเห็นปกติ สำนักพิมพ์จึงไม่คิดว่าการผลิตหนังสือเรียนและแบบฝึกหัดในรูปแบบสื่อทางเลือกอย่างอักษรเบรลล์ อักษรขยาย หรือหนังสือเสียง จะส่งผลกระทบต่อธุรกิจของสำนักพิมพ์

๔. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

๔.๑ ประชาชนจะมีการดำรงชีวิตที่ดีขึ้นในเรื่องใด อย่างไร และเพียงใด หรือเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนมากน้อยเพียงใด

คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นๆ จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากการได้รับประโยชน์ในการเข้าถึงหนังสือและตำราเรียนต่างๆ ที่ใช้ในการพัฒนาความสามารถของมนุษย์ โดยเฉพาะงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศที่เป็นงานวรรณกรรม หรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปะวิทยาการหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งหนังสือที่อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ซึ่งจะได้รับประโยชน์และก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ดังนี้

(๑) การพัฒนาตนเองด้วยตนเอง คนพิการจะมีชีวิตร่วมกับคนอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปในสังคมนั้น มีการพัฒนาตนเองให้สามารถดำรงชีวิต โดยไม่มีความผิดแผกแตกต่างมากนักกับคนทั่วไปในสังคม มีความพยายามในการทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน มีพฤติกรรม ทำที่ความรู้สึกรักใคร่ ตลอดจนการดำเนินวิถีชีวิตที่สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคม

(๒) การพัฒนาตนเองด้วยการศึกษา การฝึกทักษะช่วยเหลือตัวเองได้ในชีวิตประจำวัน ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการวางรากฐานชีวิตของคนพิการทุกประเภท เพราะการศึกษาถือเป็นหัวใจของการพัฒนาให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยการมีอาชีพและการงานที่มั่นคง สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเพื่อการรับรู้ความเป็นไปในสังคม มีความรู้และเท่าทันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นรอบตัว อันเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจในการปรับตัว ปรับใจ ให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้โดยปกติสุข

(๓) สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนพิการสามารถเอาชนะต่ออุปสรรคและปัญหาต่างๆ ได้ ซึ่งหมายรวมถึงปัญหาที่เกิดจากอุปสรรคและข้อเสียเปรียบจากสภาพความพิการของตนเอง และอุปสรรคต่อทัศนคติของบุคคลในสังคมและบุคคลรอบข้างตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ดังนั้น เมื่อคนพิการมีความเชื่อมั่นในตนเอง จะเป็นคนพิการที่ยอมรับตนเองได้ และจะเป็นคนที่ไม่คิดว่าตนเองมีปมด้อย

๔.๒ เศรษฐกิจหรือสังคมมีการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เพียงใด

ประชากรถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากกว่าทรัพยากรใดๆ และเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติได้มากน้อยเพียงใดนั้น ก็ขึ้นอยู่กับ การให้โอกาสกับประชากรทั่วไปและประชากรที่ถูกเรียกว่า “คนพิการ” ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เปิดโอกาสให้กับประชากรคนพิการที่มีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นๆ ได้รับความรู้ และข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ เกิดความเสมอภาค และมีความเท่าเทียมกันในการเข้าถึง ศิลปะวิทยาการ มีผลให้ประชากรผู้พิการได้รับความสุข และประสบความสำเร็จในชีวิตโดยทั่วหน้ากัน จึงถือเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๑. วิธีการในการรับฟังความเห็น

๑.๑ จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และนักวิชาการ โดยมีอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นประธานกรรมการ เพื่อดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา Marrakesh โดยได้มีการจัดประชุมจำนวน ๓ ครั้ง ดังนี้

- (๑) ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๙
- (๒) ครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๙
- (๓) ครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

๑.๒ จัดประชุมรับฟังความคิดเห็น (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียและผู้อยู่ได้บังคับกฎหมาย จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

(๑) เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙ เป็นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา Marrakesh เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือผู้ที่มีความบกพร่องในการอ่าน (Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired or Otherwise Print Disabled) โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด ๔๒ คน แบ่งออกเป็น

- หน่วยงานภาครัฐ เช่น ประธานอนุกรรมการกิจการคนพิการในคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมองค์การระหว่างประเทศ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นต้น

- องค์กรที่เกี่ยวกับคนพิการ เช่น สภาคคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย เป็นต้น

- เจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น บริษัทดิลลิโก้ แอนด์กิบบิโนส์ จำกัด เป็นต้น

(๒) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เป็นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) มีผู้เข้าร่วมการรับฟังทั้งหมด ๗๐ คน แบ่งออกเป็น

- หน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เป็นต้น

- องค์กรที่เกี่ยวกับคนพิการ เช่น สภาคคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย สมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย เป็นต้น

- เจ้าของสิทธิ เช่น สมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ สมาคมทรัพย์สินแห่งประเทศไทย สมาคมการค้าผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิงไทย เป็นต้น

๑.๓ นำร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนที่เกี่ยวกับข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เผยแพร่ในเว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

(๑) ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๒๔ สิงหาคม ๒๕๕๙ รวมเป็นระยะเวลา ๑๔ วัน โดยได้นำข้อมูลสาระสำคัญของสนธิสัญญามาร์ราเคซ ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) และตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติในสนธิสัญญามาร์ราเคซ และข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ กับ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๕๘ ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ มีผู้เข้าชมหน้าเว็บไซต์จำนวน ๖๘๑ ครั้ง ไม่มีหน่วยงานใดหรือบุคคลใด แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

(๒) ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๑๗ วัน โดยได้นำข้อมูลสภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา ความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหา นั้น หลักการอันเป็นสาระสำคัญของร่างกฎหมาย และร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ มีผู้เข้าชมหน้าเว็บไซต์จำนวน ๑,๘๖๘ ครั้ง มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน ๖ คน โดยเป็นความเห็นจากเจ้าหน้าที่ในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ ๒ คน สถาบันอุดมศึกษา ๑ คน และไม่ระบุสังกัด ๓ คน

๒. สรุปการรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ สรุปความเห็นจากการประชุมรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๙

นายมนเชียร บุญตัน ประธานอนุกรรมการกิจการคนพิการในคณะกรรมการสังคมกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นว่า องค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (World Intellectual Property Organization : WIPO) ได้ให้การรองรับ สนธิสัญญามาร์ราเคซ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น และคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ โดยให้รัฐภาคีสามารถทำซ้ำ ดัดแปลง จำหน่ายแจกจ่าย รวมถึงเผยแพร่งานที่มีการโฆษณาแล้วในรูปแบบของงานที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ (Accessible Format) และสามารถแลกเปลี่ยนงานนั้นข้ามพรมแดนระหว่างรัฐภาคีได้ (Cross border) โดยผ่านองค์กรที่ได้รับการรับรอง และไม่จำเป็นต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์แต่อย่างใด ซึ่งสนธิสัญญาฉบับนี้จะมีประโยชน์ต่อคนพิการของไทยที่จะสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ของต่างประเทศ

ทั้งนี้ ในการประชุมดังกล่าว ผู้เข้าร่วมประชุมมีความเห็นตรงกันว่า สนธิสัญญามาร์ราเคซ มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการของไทยที่จะสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศที่ไม่สามารถเข้าถึงได้อันเนื่องมาจากความพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปะ วิทยาการหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์

๒.๒ สรุปความเห็นจากการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙

(๑) ความเห็นเกี่ยวกับองค์กรที่จะได้รับประโยชน์จากข้อยกเว้นการละเมิดเพื่อประโยชน์ของคนพิการ (ในร่างกฎหมายที่เสนอต่อที่ประชุม : ใช้คำว่า “องค์กรผู้จัดทำ”)

- สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย และสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เห็นว่า ไม่ควรกำหนดให้ “ผู้จัดทำ” สามารถทำซ้ำหรือดัดแปลง แต่ควรให้เฉพาะองค์กรกระทำได้

- สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย และสมาคมการค้าผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิงไทย เห็นว่า “องค์กรผู้จัดทำ” ต้องเป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคนพิการ และต้องรับรองโดยรัฐ

(๒) ความเห็นเกี่ยวกับประเภทของความพิการที่จะเป็นผู้ได้รับประโยชน์ (ในร่างกฎหมายที่เสนอต่อที่ประชุม : ผู้ได้รับประโยชน์ คือ คนพิการทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง)

- สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย เห็นว่า ควรกำหนดความพิการแต่ละประเภทโดยนำนิยามตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาพิจารณาในประเด็นการให้หรือไม่ให้สิทธิในการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน และเหตุที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทนั้นๆ

- สมาคมผู้จัดพิมพ์และผู้จำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า ผู้ได้รับประโยชน์ และประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์ตามร่าง พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ ให้สิทธิมากเกินไปที่สนธิสัญญามาร์ราเคซกำหนดไว้

- สมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เห็นว่า ควรเพิ่มประเภทคนพิการทางการเคลื่อนไหว

- สมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ เห็นว่า ควรแยกสิทธิที่จะได้รับช้อยกเว้นสำหรับผู้พิการ แต่ละประเภทที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้อันเนื่องมาจากความบกพร่อง ไม่ควรยกเว้นการให้สิทธิแบบเหมารวม

(๓) ความเห็นเกี่ยวกับการกระทำที่ได้รับช้อยกเว้น (ในร่างกฎหมายที่เสนอต่อที่ประชุม : กำหนดให้องค์กรผู้จัดทำสามารถเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ผู้จัดทำหรือองค์กรผู้จัดทำได้มีการทำซ้ำหรือดัดแปลงไว้แล้ว หรือสำเนาที่ได้รับจากองค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ)

- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นว่า การเผยแพร่ต่อสาธารณชน การแลกเปลี่ยนงานระหว่างประเทศ จึงอาจต้องคำนึงถึงความได้เปรียบเสียเปรียบ เนื่องจากการที่กำหนดให้สิทธิที่กว้างกว่า และประเภทของงานที่อนุญาตมากกว่า อาจทำให้ประเทศไทยเสียเปรียบจากการที่กฎหมายในประเทศภาคีอื่นๆ กำหนดให้สามารถทำได้เฉพาะงานวรรณกรรมและงานศิลปกรรม ซึ่งเป็นไปตามที่สนธิสัญญามาร์ราเคซกำหนดขั้นต่ำไว้ก็ได้

- สมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทย เห็นว่า ควรปรับถ้อยคำว่า “การเผยแพร่ต่อสาธารณชน” เป็นคำว่า “ให้ปรากฏต่อสาธารณชนผู้เป็นคนพิการ”

- สมาคมการค้าผู้ประกอบการธุรกิจบันเทิงไทย เห็นว่า สนธิสัญญามาร์ราเคซไม่รวมงานสิ่งบันทึกเสียง และงานแพร่เสียงแพร่ภาพ ดังนั้น จำเป็นที่จะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ให้มีการทำซ้ำ หรือทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนในงานเพลง ภาพยนตร์ หนังสือ หรืองานแอนิเมชันทั้งหลาย

- สมาคมทรัพย์สินทางปัญญาแห่งประเทศไทย เห็นว่า การนำงานขึ้นบน You Tube ควรขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ เนื่องจากบุคคลที่เข้าถึงงานได้ไม่ใช่เฉพาะผู้พิการเพียงกลุ่มเดียวแต่สามารถเข้าถึงได้ทุกคน และอาจมีการใช้ช้อยกเว้นสำหรับคนพิการขึ้นมากล่าวอ้างได้

๒.๓ สรุปความเห็นจากการเผยแพร่ในเว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๐

(๑) คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ มีข้อเสนอแนะต่อการจัดทำร่างพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ดังนี้

- เจตนารมณ์ของสนธิสัญญามาร์ราเคซ เป็นการกำหนดข้อยกเว้นไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ เพื่อให้คนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์สามารถเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ได้ แต่บทบัญญัติใน (๑) ของมาตรา ๓๒/๔ “ทำซ้ำหรือดัดแปลง โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์และได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย” เป็นการบัญญัติให้การทำซ้ำหรือดัดแปลงต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์ จึงขัดต่อเจตนารมณ์และบทบัญญัติของสนธิสัญญามาร์ราเคซ ดังนั้น จึงขอให้แก้ไขเป็น “ทำซ้ำหรือดัดแปลง...โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์...”

- คำว่า “คนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์” (Print Disabled) ตามเจตนารมณ์ของสนธิสัญญามาร์ราเคซหมายความรวมถึงคนพิการทุกประเภทที่มีข้อจำกัดในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ จึงขอให้เพิ่มความในมาตรา ๓๒/๔ วรรคหนึ่ง โดยเพิ่มคำว่า “การเคลื่อนไหว” ระหว่างคำว่า “การได้ยิน” และ “สติปัญญา” เพื่อให้ครอบคลุมถึงคนพิการรุนแรงซึ่งไม่สามารถใช้มือในการอ่านหนังสือได้ด้วย

(๒) ศูนย์กฎหมายสุขภาพและจริยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ มธ. / กรรมการมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค แสดงความเห็นเห็นว่า เห็นด้วยในหลักการของร่าง พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ฯ ฉบับรับฟังความเห็นนี้ แต่ควรแก้ไขปรับปรุงเนื้อหาโดยตัดข้อความ “โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์” ออก เนื่องจากองค์กรผู้จัดทำเป็นหน่วยงานของรัฐ มูลนิธิ สมาคม ฯลฯ มิได้ใช้งานลิขสิทธิ์เพื่อหากำไรหรือจำหน่ายอยู่แล้ว หากได้ซื้องานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย จึงไม่ควรถูกขออนุญาตอีก มิฉะนั้น จะเป็นการดำเนินการแบบ ๒ มาตรฐาน ไม่สอดคล้องกับมาตรา ๓๒ เนื้อหาที่ควรแก้ไขมีดังนี้

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา ๓๒/๔ แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗

“มาตรา ๓๒/๔ การกระทำใดๆ ดังต่อไปนี้ เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน สติปัญญา หรือการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร และได้ปฏิบัติตามมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

(๑) ทำซ้ำหรือดัดแปลงโดยองค์กรผู้จัดทำซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ที่นำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว และได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย

(๒) เผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยองค์กรผู้จัดทำซึ่งสำเนางานที่ได้จัดทำขึ้นตาม (๑) รวมถึงสำเนาที่ได้รับจากองค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ

ทั้งนี้ รูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการ องค์กรผู้จัดทำ และองค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา”

(๓) สภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย เสนอความเห็น ๓ ประการว่า

- ในมาตรา ๓๒/๔ ขอให้เพิ่มคำว่า “การเคลื่อนไหว” ระหว่าง “การได้ยิน” และ “สติปัญญา” เพื่อให้ครอบคลุมถึงคนพิการรุนแรงซึ่งไม่สามารถใช้มือในการอ่านหนังสือได้ด้วย ตามเจตนารมณ์ของคำว่า “คนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์” (Print Disabled) ในสนธิสัญญามาร์ราเคซ

- คำว่า “โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์” หมายความว่าอย่างไร หมายถึง “ยินยอมให้ทำซ้ำหรือดัดแปลง” หรือ “ยินยอมให้โฆษณา” โดยถ้าหมายถึงว่า “ยินยอมให้ทำซ้ำหรือดัดแปลง” จะยังเป็นการจำกัดสิทธิคนพิการให้ต้องไปขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนถึงจะกระทำการดังกล่าวได้

การที่คนพิการไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ด้วยเหตุแห่งความพิการนั้นๆ ก็เป็นเหตุผลที่เพียงพอแล้ว ควรจะสามารถทำซ้ำตัดแปลงได้ แม้เจ้าของลิขสิทธิ์จะให้ความยินยอมหรือไม่ก็ตาม

(๔) นายราชภัฏ สุ่มจินดา (ไม่ทราบสังกัด) เห็นว่า ถ้อยคำของมาตรา ๓๒/๔ (๑) ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าที่มีการเพิ่มเติมใหม่นั้น กำหนดเงื่อนไขว่าผู้จัดทำต้องมีสภาพเป็นองค์กร หรือจัดทำในนามองค์กร ซึ่งจากข้อเท็จจริงที่เคยเห็นการทำซ้ำ ฯลฯ เพื่อประโยชน์ของผู้พิการนั้นบุคคลธรรมดาก็สามารถทำได้ โดยไม่ต้องอาศัยสภาพของความเป็นองค์กร จึงสงสัยว่าการตีความมาตรา ๓๒/๔ (๑) นั้น เป็นการจำกัดเฉพาะกลุ่มองค์กรให้มีการทำซ้ำหรือเผยแพร่ผลงานสำหรับผู้พิการเพียงกลุ่มเดียวหรือไม่

๒.๔ สรุปความเห็นและข้อสังเกตของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในชั้นการพิจารณาของ คณะรัฐมนตรี

(๑) กระทรวงวัฒนธรรม เห็นด้วยกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) ซึ่งเป็นการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. ๒๕๓๗ เพื่อให้คนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ ได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในสังคมในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อย่างเพียงพอ และเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคซ

(๒) ฝ่ายกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ เห็นว่า โดยหลักการการปรับปรุงพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคซ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานที่มีการโฆษณาแล้ว สำหรับคนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ จะทำให้ประเทศสามารถใช้ประโยชน์จากสนธิสัญญาดังกล่าวได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คนพิการของไทยจะสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศในงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปวิทยาการหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ นับว่ามีเหตุผลและความเหมาะสม จึงให้ความเห็นชอบเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

(๓) กระทรวงการต่างประเทศ พิจารณาแล้วไม่ขัดข้องต่อร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคซ และเห็นว่า การเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคซ เป็นการเสริมการปฏิบัติตามพันธกรณีอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีในข้อ ๔ เรื่องความสามารถในการเข้าถึง และข้อ ๓๐ เรื่องการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม นันทนาการ การผ่อนคลายยามว่าง และกีฬา อีกทั้งยังสอดคล้องกับพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ทั้งนี้ คณะกรรมการอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ยังได้ให้ข้อเสนอแนะให้ไทยเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคซโดยเร็ว นอกจากนี้ การเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคซ ยังเป็นประโยชน์และเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของไทย โดยเป็นพัฒนาการสำคัญด้านสิทธิมนุษยชนที่สะท้อนความมุ่งมั่นและตั้งใจของรัฐบาลไทยในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการเพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งคนพิการของไทยจะได้รับประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะสามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศ โดยเฉพาะงานวรรณกรรม หรือสื่อสิ่งพิมพ์ที่เป็นข้อมูลทางศิลปวิทยาการหรือข่าวสารความรู้ที่อำนวยความสะดวกพัฒนาคุณภาพชีวิตและศักยภาพของคนพิการ

(๔) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นว่า ควรให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญามาร์ราเคซ ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับคนพิการในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ต่างๆ ทั้งของไทยและของต่างประเทศ โดยมีข้อสังเกตว่า เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่องค์กรผู้จัดทำทั้งในและต่างประเทศในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของคนพิการให้มากยิ่งขึ้น กระทรวงพาณิชย์ควรจัดให้มีการหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างหน่วยงานราชการ และ

องค์กรที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำ หรือดัดแปลง และเผยแพร่ ต่อสาธารณชน เพื่อนำมาใช้ประกอบการพิจารณาวิจารณ์ร่างประกาศกระทรวงให้มีความชัดเจน เหมาะสม และเป็นประโยชน์ต่อคนพิการอย่างแท้จริงต่อไป

(๕) กระทรวงศึกษาธิการ เห็นว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ ประกอบกับประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของ คนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดข้อยกเว้นการละเมิด ลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการไว้ โดยมีขอบเขตที่ให้ประโยชน์กับคนพิการในเรื่องประเภทของคนพิการ และประเภทของงานอันมีลิขสิทธิ์ที่กว้างกว่าสนธิสัญญามาร์ราเคซแล้วก็ตาม แต่ก็มีบางประเด็นที่ยังไม่สอดคล้อง กับบทบัญญัติในสนธิสัญญามาร์ราเคซ เช่น ขอบเขตของสิทธิที่กำหนดให้เป็นข้อยกเว้นของการละเมิด โดยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ กำหนดเฉพาะสิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ ขณะที่สนธิสัญญา มาร์ราเคซให้รวมถึงสิทธิในการจำหน่าย และสิทธิในการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน (สิทธิเผยแพร่ ต่อสาธารณชน) เป็นต้น ซึ่งร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้น การละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เป็นการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์เพื่อรองรับการเข้าเป็น ภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซ จึงมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการไทยที่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ จากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปวิทยาการ หรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ดังนั้น เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับบทบัญญัติในสนธิสัญญามาร์ราเคซ จึงเห็นด้วยในหลักการของร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้น การละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซ ตามที่กระทรวงพาณิชย์เสนอ

๒.๕ สรุปความเห็นในชั้นการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๖) ได้ประชุมเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็น ภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซ รวม ๕ ครั้ง ระหว่างวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๖๐ โดย ในการประชุมได้เชิญนายมนเฑียร บุญตัน ประธานอนุกรรมการกิจการคนพิการ ในคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และกรมส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เข้าร่วมชี้แจงกับกรมทรัพย์สิน ทางปัญญาด้วย สรุปความเห็นในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ดังนี้

(๑) นายมนเฑียร บุญตัน เสนอว่า ควรเพิ่มเติมประเภทคนพิการทางการเคลื่อนไหว ในร่างมาตรา ๓๒/๔ ให้เป็นผู้ได้รับประโยชน์ตามข้อยกเว้นนี้ด้วย เนื่องจากตามสนธิสัญญามาร์ราเคซ Article 3 (C) มีการกล่าวถึง คนพิการที่มีความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวในการเข้าถึงสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น บุคคลที่เป็นอัมพาตตั้งแต่คอลงมา ตัวอย่างเช่น ศาสตราจารย์ สตีเฟน ฮอว์กิง ซึ่งมีความรู้ความสามารถที่จะทำประโยชน์ได้อย่างมากมาย แต่ด้วยข้อจำกัดของสภาพทางกายทำให้ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ในรูปแบบปกติได้ ทั้งนี้ การเพิ่มเติม ดังกล่าวไม่เกินไปกว่าเจตนารมณ์ของสนธิสัญญาฯ

(๒) คณะกรรมการกฤษฎีกาได้ปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (ในส่วนของข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซ สรุปได้ดังนี้

- ปรับปรุงถ้อยคำในหลักการและเหตุผลเล็กน้อย เพื่อให้เจตนารมณ์ในการแก้ไข กฎหมายมีความชัดเจนขึ้น

- ปรับปรุง คำว่า “องค์กรผู้จัดทำ” เป็นคำว่า “องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ” เพื่อให้สอดคล้องกับข้อบทในสนธิสัญญามาร์ราเคซ Article 2 (c) ที่กำหนดว่า “authorized entity” means an entity that is authorized or recognized by the government...”

- เพิ่มประเภทความบกพร่องของคนพิการที่ได้รับประโยชน์ ให้รวมถึงความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวด้วย เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของสนธิสัญญามาร์ราเคซที่รวมถึงผู้ที่มีความบกพร่องทางกายภาพ เช่น ไม่สามารถถือหรือหยิบจับหนังสือได้

- เปลี่ยนจากการกำหนดความพิการอื่นที่ได้รับประโยชน์ในกฎกระทรวง เป็นให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เพื่อให้การดำเนินการกำหนดประเภทของความพิการที่จะได้รับประโยชน์มีความคล่องตัว

๓. คำชี้แจงเหตุผลตามที่ได้รับฟังความคิดเห็นในการจัดทำกฎหมาย

กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้พิจารณาความเห็นและข้อสังเกตดังกล่าวแล้ว มีความเห็นในประเด็นต่างๆ สรุปได้ดังนี้

๓.๑ การเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซ

การเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อคนพิการของไทยที่จะเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์จากต่างประเทศที่ไม่สามารถเข้าถึงได้อันเนื่องมาจากความพิการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวรรณกรรมหรือสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งเป็นข้อมูลทางศิลปะวิทยาการหรือข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๖๐ สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบในการเข้าเป็นภาคีสถิติสัญญามาร์ราเคซแล้ว

๓.๒ ความสอดคล้องกับสนธิสัญญามาร์ราเคซ

สนธิสัญญามาร์ราเคซกำหนดขอบเขตของสิทธิที่อนุญาต สำหรับการทำซ้ำ (Right of reproduction) การจำหน่าย (Right of distribution) และการทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน (Right of making available to the public) และอาจรวมถึงการแสดงต่อสาธารณชน (Right of public performance) ทั้งนี้ สามารถกำหนดข้อยกเว้นในการดัดแปลงเฉพาะรูปแบบเพื่อให้ผู้ได้รับประโยชน์ตามสนธิสัญญา เข้าถึงได้เท่านั้น (Article 4)

นอกจากนี้ รัฐภาคีสามารถนำเข้า ส่งออก หรือแลกเปลี่ยนข้ามพรมแดน (Cross-border exchange) โดยผ่าน Authorized entity

ซึ่งร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ...) พ.ศ. .... มาตรา ๓๒/๔ นี้ได้กำหนดขอบเขตของสิทธิที่อนุญาต คือสิทธิในการทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสำเนางานที่องค์กรผู้จัดทำได้ทำขึ้นเพื่อประโยชน์ของคนพิการหรือได้รับมาจากองค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ และขอบเขตสิทธิที่อนุญาตนี้สนธิสัญญา กำหนดว่า ต้องเป็นการกระทำที่ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร (Article 11) สอดคล้องกับอนุสัญญากรุงเบิร์นว่าด้วยการคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (Berne Convention) (Article 9 (2)) ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (TRIPs Agreement) (Article 13) และสนธิสัญญาว่าด้วยลิขสิทธิ์ขององค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WPO Copyright Treaty) (Article 1 D (1) และ (2)) สอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติฯ ประกอบกับการยกเว้นประกาศกระทรวงพาณิชย์ เพื่อกำหนดรูปแบบของการทำซ้ำหรือดัดแปลงตามความจำเป็นของคนพิการเท่านั้น รวมทั้งองค์กรผู้จัดทำ องค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการเพื่อทำซ้ำหรือดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางและเจตนารมณ์ตามสนธิสัญญามาร์ราเคซ

ทั้งนี้ สิทธิในการจำหน่าย การทำให้ปรากฏต่อสาธารณชน การแสดงต่อสาธารณชน รวมอยู่ในนิยาม “เผยแพร่ต่อสาธารณชน” ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ฯ อีกทั้งการแลกเปลี่ยนข้ามพรมแดน หากเป็น

การดำเนินการกับสำนักงานอันจัดทำขึ้นโดยชอบและเป็นกรนำเข้าเพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายให้แก่ผู้มีสิทธิ ตามกฎหมาย ย่อมถือว่าเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนที่อนุญาตให้ทำได้ตามร่างมาตรา ๓๒/๔

๓.๓ ประเภทของความพิการที่เป็นผู้ได้รับประโยชน์ตามช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ได้กำหนดช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ เพื่อรองรับ การเข้าเป็นภาคีสันธิสัญญาการค้าเสรี ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์สำหรับ คนตาบอด คนพิการทางการเห็น และคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ อย่างไรก็ตาม เพื่อโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในสังคม ในการเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์อย่างเพียงพอ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ขยายกลุ่มบุคคลผู้ได้รับประโยชน์ไปยัง คนพิการทางการได้ยิน คนพิการทางสติปัญญา คนพิการทางการเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นให้เป็นไปตามที่ รัฐมนตรีประกาศกำหนด และด้วยเหตุที่ว่า ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังไม่ได้กำหนดผู้ได้รับประโยชน์ตาม Article 3 (c) อย่างครบถ้วน เนื่องจาก กรมฯ ยังมีความจำเป็นต้องหาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อหาถ้อยคำที่ เหมาะสมที่จะครอบคลุมบุคคลตาม Article 3 (c) ดังนั้น ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ จึงเปิดช่องให้กำหนด ความบกพร่องอื่นๆ

อย่างไรก็ดี ได้มีการเพิ่ม “คนพิการทางการเคลื่อนไหว” ในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการ กฤษฎีกา ให้ได้รับประโยชน์จากช้อยกเว้นนี้ก็เพื่อให้ครอบคลุมถึงคนพิการรุนแรงซึ่งไม่สามารถใช้มือ ในการอ่านหนังสือได้ด้วยนั้น ทั้งนี้ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายว่าด้วยลิขสิทธิ์ได้พิจารณาเห็นถึงความสำคัญ ของการกำหนดช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับกลุ่มบุคคลดังกล่าวด้วยแล้ว

๓.๔ รูปแบบของอนุบัญญัติที่จะกำหนดความบกพร่องอื่นๆ ของคนพิการที่จะได้รับช้อยกเว้น ให้เข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้กำหนดลักษณะความบกพร่องของคนพิการที่จะสามารถใช้ ประโยชน์จากช้อยกเว้นไว้ ๕ ลักษณะ คือ ๑) ความบกพร่องทางการเห็น ๒) ความบกพร่องการได้ยิน ๓) ความบกพร่องทางสติปัญญา ๔) ความบกพร่องทางการเรียนรู้ และ ๕) ความบกพร่องอื่นๆ ตามที่กำหนดใน กฎกระทรวง

ในการนี้ การกำหนดให้สามารถเพิ่มความบกพร่องอื่นๆ โดยการออกเป็นกฎกระทรวง มีข้อดี คือ กฎกระทรวงจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีในหลักการและผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ กฤษฎีกา ทำให้การจะเพิ่มเติมลักษณะความบกพร่องอื่นๆ ของคนพิการต้องผ่านการพิจารณากลับกรองที่รัดกุมและ รอบคอบ มากขึ้น ซึ่งถือเป็นขั้นตอนที่มีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกำหนดลักษณะความบกพร่องอื่นๆ ของ คนพิการเพิ่มเติมเพื่อให้คนพิการที่มีความบกพร่องอื่นๆ นั้น สามารถใช้ช้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ได้จะมีผลกระทบ ต่อสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ ต่างจากการออกประกาศกระทรวงที่สามารถทำได้ง่ายกว่า เนื่องจากไม่จำเป็นต้องได้รับความ เห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ดังนั้น กรมฯ เห็นว่า การกำหนดลักษณะของความบกพร่องอื่นๆ เพิ่มเติม ซึ่งมีผลกระทบกับสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยตรงเช่นนี้ ไม่ควรแก้ไขเพิ่มเติมได้โดยง่าย จึงเห็นควรให้ ออกเป็นกฎกระทรวง

อย่างไรก็ดี ในชั้นการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา เห็นควรให้ปรับรูปแบบ การกำหนดประเภทความบกพร่องอื่นเป็นการออกประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา เนื่องจากเห็นว่า เรื่องดังกล่าว เป็นการให้ประโยชน์แก่คนพิการ จึงสมควรที่จะออกเป็นประกาศซึ่งจะสามารถดำเนินการได้รวดเร็วและ ทันต่อสถานการณ์กว่าการออกเป็นกฎกระทรวง

๓.๕ ความยินยอมจากเจ้าของลิขสิทธิ์

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ได้นำหลักการตามมาตรา ๓๒ (๔) แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๘ และข้อ ๓ (๓) ของประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การทำซ้ำ

หรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๕๘ มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขข้อยกเว้นสำหรับคนพิการเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสันติสัญญา มาร์ราเคช ทั้งนี้ การกำหนดเรื่องการทำซ้ำหรือดัดแปลงโดยองค์กรผู้จัดทำซึ่งงานอันมีลิขสิทธิ์ที่นำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์และได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หมายถึง งานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะทำซ้ำหรือดัดแปลงโดยไม่ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ต้องเป็นงานที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ยินยอมให้มีการนำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว เช่น นำออกขายหรือให้เช่าโดยเจ้าของลิขสิทธิ์ยินยอม และองค์กรผู้จัดทำที่นำงานมาทำซ้ำหรือดัดแปลงต้องได้รับต้นฉบับหรือสำเนางานมาโดยชอบด้วยกฎหมาย เช่น ซื้อมาหรือได้รับบริจาคมา เป็นต้น ดังนั้น “โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์” ขยาย “นำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว” องค์กรผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องขออนุญาตในการทำซ้ำดัดแปลงแต่อย่างใด ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ สันติสัญญามาร์ราเคช เพื่อให้คนตาบอด คนพิการทางการเห็น หรือคนพิการทางสื่อสิ่งพิมพ์ มีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ ดังปรากฏถ้อยคำในลักษณะเดียวกันใน Article 2 (A) และ Article 4 (2) (A) (1) ของสนธิสัญญาที่กำหนดนิยามของ “งาน” ที่สามารถนำมาใช้และกำหนดเงื่อนไขของการใช้ที่จะเข้าข้อยกเว้น การละเมิดลิขสิทธิ์

ทั้งนี้ ในชั้นการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตัดความว่า “โดยความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์” ในร่างมาตรา ๓๒/๔ (๑) ออก เนื่องจากการกำหนดความดังกล่าวไว้อาจทำให้เข้าใจคลาดเคลื่อนได้ หลักจึงควรอยู่เพียงแต่ว่าองค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับทราบว่าจะนำมาทำซ้ำหรือดัดแปลงต้องเป็นงานที่นำออกโฆษณาหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนแล้ว

๓.๖ การทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยองค์กรผู้จัดทำ

โดยที่ประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคีแห่งสนธิสัญญามาร์ราเคช การปรับปรุงแก้ไขข้อยกเว้น การละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการนี้จะต้องสอดคล้องกับข้อบทของสนธิสัญญามาร์ราเคช และตามสนธิสัญญามาร์ราเคช Article 2 (c) คำว่า “Authorized entity” แบ่งเป็น ๒ ส่วน คือ

(๑) หน่วยที่ได้รับการอนุญาตหรือได้รับการยอมรับโดยรัฐบาลเพื่อจัดเตรียมการศึกษา การฝึกอบรมเกี่ยวกับการสอน การอ่านเชิงประยุกต์ หรือการเข้าถึงข้อมูล ให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์ บนพื้นฐาน การไม่แสวงหากำไร

(๒) สถาบันของรัฐบาลหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรที่จัดเตรียมบริการอย่างเดียวกันให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์ในฐานะหนึ่งในกิจกรรมหลักหรือภาระหน้าที่ของสถาบันหรือองค์กรนั้น

ดังนั้น ผู้ที่สามารถทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งสำเนาในรูปแบบที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ต้องมีสภาพเป็นองค์กร เพื่อให้มีความชัดเจนว่าผู้ที่จะสามารถทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ หรือเผยแพร่เป็นใครบ้าง และสอดคล้องกับสนธิสัญญามาร์ราเคช ในคำว่า “Authorized entity” โดยคำว่า “องค์กรผู้จัดทำ” และ “องค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ จะนิยามไว้ในร่างประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ การเผยแพร่ต่อสาธารณชน และการนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น พ.ศ. .... อย่างไรก็ตามก็ดี นิยามคำว่า “องค์กรผู้จัดทำ” จะเป็นไปตามแนวของประกาศกระทรวงพาณิชย์ฉบับปัจจุบัน เรื่อง การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ได้ตามความจำเป็น พ.ศ. ๒๕๕๘ ดังนี้

- หน่วยงานของรัฐ สมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรอื่น ที่มีอำนาจหน้าที่ วัตถุประสงค์ หรือกิจการหลัก เพื่อการสาธารณสุข การศึกษา การศาสนา การสังคมสงเคราะห์ หรือการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ เช่น สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย หรือ สมาคมคนพิการแห่งประเทศไทย ได้ทำซ้ำหรือดัดแปลงงานวรรณกรรมมาอยู่ในรูปของหนังสืออักษรเบรลล์ เพื่อประโยชน์ของคนพิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานอันมีลิขสิทธิ์ และนำหนังสืออักษรเบรลล์ มาเผยแพร่ในกลุ่มผู้พิการที่ไม่สามารถเข้าถึงงานได้

- หน่วยงานของรัฐ สมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรอื่น ที่มีกิจกรรมในการทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้นในรูปแบบตามข้อ ๒ เพื่อประโยชน์ของคนพิการ เช่น หอสมุดแห่งชาตินำเข้าหนังสือเสียงจากองค์กรผู้จัดทำในต่างประเทศ เพื่อเผยแพร่ให้แก่คนตาบอดที่มาใช้บริการหอสมุดแห่งชาติ โดยเป็นการกระทำที่ไม่หากำไร

ทั้งนี้ องค์กรผู้จัดทำ ธรรมดา มีความประสงค์ที่จะเปิดกว้าง เพื่อไม่ให้เกิดการขึ้นทะเบียนเป็นข้อจำกัดหรืออุปสรรคต่อองค์กรหรือหน่วยงานอื่นๆ มูลนิธิต่างๆ ที่อาจไม่ได้มีวัตถุประสงค์หรือบทบาทหน้าที่เพื่อคนพิการหรือมีกิจกรรมหลักในการทำเพื่อคนพิการ แต่มีความประสงค์ที่จะมีกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ของคนพิการเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ ระบบที่กระทรวงพาณิชย์วางไว้จะไม่มี การอนุญาตในลักษณะที่จะต้องมีการขออนุญาต อย่างไรก็ตาม การทำซ้ำหรือดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ขององค์กรผู้จัดทำดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้บังคับของมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง กล่าวคือ ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

ในการนี้ “องค์กรผู้จัดทำ” ถูกปรับแก้ไขในชั้นการตรวจพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา เป็นคำว่า “องค์กรที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับการยอมรับ” เพื่อให้สอดคล้องกับข้อบทในสนธิสัญญามาร์ราเคช Article 2 (c) ที่กำหนดว่า “authorized entity” means an entity that is authorized or recognized by the government...” อย่างแท้จริง

หลักฐานการเผยแพร่เอกสารประกอบการเสนอร่างกฎหมายของ
ร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(ในส่วนที่เกี่ยวข้องข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์สำหรับคนพิการ) เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีสนธิสัญญา Marrakesh
ในเว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา

